

Smjernice za implementaciju posebnih
kurikula nastavnih predmeta
Socijalizacija i Socijalne vještine

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo znanosti,
obrazovanja i mladih

Smjernice za implementaciju posebnih kurikula nastavnih predmeta Socijalizacija i Socijalne vještine

Zagreb, srpanj 2025.

© Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih Republike Hrvatske

Donje Svetice 38, 10000 Zagreb, Hrvatska

Tel.: +385 (0) 1 4569 000

E-pošta: kabinetMZOM@mzom.hr

URL: <https://mzom.gov.hr>

Sadržaj

1. Uvod u predmete	1
1.1. Svrha i opis nastavnih predmeta.....	1
1.2. Opis makrokoncepta (domena) predmetnih kurikula	1
1.3. Vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda.....	2
2. Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda	3
2.1. Metode i strategije učenja i poučavanja	3
2.2. Strategije podrške	4
3. Primjeri godišnjih izvedbenih kurikula i prijedlozi aktivnosti za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda	5
3.1. Prva dobna skupina (od 7. do 10. godine).....	6
3.1.1. Primjer godišnjega izvedbenog kurikula: prva dobna skupina (od 7. do 10. godine)	6
3.1.2. Prijedlog usvajanja odgojno-obrazovnih ishoda: prva dobna skupina (od 7. do 10. godine)	10
3.2. Druga dobna skupina (od 11. do 15. godine)	17
3.2.1. Primjer godišnjega izvedbenog kurikula: druga dobna skupina (od 11. do 15. godine)	17
3.2.2. Prijedlog usvajanja odgojno-obrazovnih ishoda: druga dobna skupina (od 11. do 15. godine).....	20
3.3. Treća dobna skupina (od 16. do 21. godine).....	28
3.3.1. Primjer godišnjega izvedbenog kurikula: treća dobna skupina (od 16. do 21. godine).....	28
3.3.2. Prijedlog usvajanja odgojno-obrazovnih ishoda: treća dobna skupina (od 16. do 21. godine)	33
4. Literatura	39

1. Uvod u predmete

1.1. Svrha i opis nastavnih predmeta

Osnovna je svrha nastavnih predmeta Socijalizacija i Socijalne vještine osnaživanje učenika¹ u osobnom razvoju, razvoju primjerenih socijalnih odnosa s drugima te razvoju vještina kojima će se uspješno i učinkovito uključiti u užu i širu okolinu i društvenu zajednicu. Ovi su nastavni predmeti usmjereni i na poticanje, razvoj i održavanje interesa, obostranosti i primjerenosti učenikova socijalnog odnosa prema drugima te na primjereno korištenje radnim materijalima, sredstvima i priborom u odgojno-obrazovnom procesu. Socijalizacija pretpostavlja i uključuje ostvarenje socijalnih odnosa u različitim zajednicama kao što su obitelj, škola, izvannastavne i izvanškolske aktivnosti, interesne skupine i slično, kao i u različitim manje ili više izazovnim životnim situacijama koje od učenika zahtijevaju aktivnu uključenost i vještinu samoregulacije.

Primjenom individualnoga i individualiziranog pristupa ovi predmetni kurikuli stvaraju uvjete za razvoj osobe koja je u mogućnosti kompetentno upravljati svojim emotivnim, mentalnim, duhovnim i tjelesnim potencijalima, što pretpostavlja optimalnu i nužnu razinu vlastitih snaga kojima će se učenik učinkovito i produktivno uključiti u socijalno okruženje i društvo.

Na društvenoj razini ovi predmetni kurikuli pomažu potaknuti samoinicijativnost u socijalnom kontaktu, održavati zdrave i pozitivne socijalne odnose, utječu na učinkovitu samoregulaciju i preuzimanje odgovornosti za vlastito ponašanje, pripremaju i usmjeravaju učenike na primjereno i odgovorno preuzimanje vlastitih uloga u različitim socijalnim kontekstima (obitelji, školi, radnom okruženju, društvu i zajednicama) te pridonose razvoju kulturnoga i nacionalnog identiteta.

Socijalne vještine nužne su za oblikovanje pozitivnih i trajnih odnosa s društvenom zajednicom. Tipičan razvoj socijalnih vještina odvija se složenim procesom usvajanja znanja, stavova, vrijednosti, očekivanja i ponašanja neophodnih za sudjelovanje u društvu. Kod učenika s poremećajem iz spektra autizma (u daljnjem tekstu: PSA) mnogi aspekti socijalnoga razvoja biološki su predodređeni i čine sastavni dio prirode poremećaja čije karakteristike odstupaju od očekivanja i norma funkcionalnoga društva. Okruženje, ponajviše odgojno-obrazovno, preuzima važnu ulogu u oblikovanju njihova socijalnog i emocionalnog života.

1.2. Opis makrokoncepta (domena) predmetnih kurikula

Predmetna područja kurikula nastavnoga predmeta Socijalizacija jesu:

- odnos prema sebi
- odnos prema drugima
- odnos prema društvenoj sredini i uloge.

Predmetno područje *odnos prema sebi* učenika pozicionira u središte društvenoga odnosa jačanjem osobnih potencijala i snaga kako bi se postigla učinkovita društvena uključenost. Područjem se želi postići što bolji i produktivniji integritet učenikove osobnosti kako bi on postao koristan član manje ili veće društvene skupine i zajednice.

¹ Izrazi koji se upotrebljavaju u ovim Smjernicama, a imaju rodno značenje, bez obzira na to jesu li u muškome ili ženskom rodu, uvijek na jednak način obuhvaćaju i muški i ženski rod.

Programsko područje *odnos prema drugima* učenika promatra kao jedinku koja stupa u različite društvene kontakte i odnose. Područjem se želi postići kvaliteta svakodnevnoga druženja, pozitivna interakcija, prijateljsko ponašanje i suradnja te jačanje mehanizama samoregulacije.

Programsko područje *društvene sredine i uloge* potiče razvoj cjelovite osobe koja će se brinuti o svojoj socijalnoj dimenziji, drugima i o društvenoj sredini u kojoj živi i radi. Područjem se želi osnažiti učenika u prihvaćanju društvenih norma, primjerenoga ponašanja te različitih uloga koje učenik ima krećući se u različitim sredinama.

Predmetna područja kurikula Socijalne vještine jesu:

- učiti biti
- učiti biti s drugima
- učiti živjeti zajedno.

Predmetno područje *učiti biti* uključuje osnaživanje učenika u stjecanju znanja o sebi, prepoznavanju i prihvaćanju vlastitih emocija i ponašanja, razvijanju metoda samoregulacije i upravljanju emocijama te stjecanje kompetencija za razvoj radnih navika i potencijala. Ovim se područjem mogu identificirati učinkovite intervencije čijom se primjenom poboljšavaju nedostaci socijalne komunikacije i socijalnih vještina učenika s PSA-om.

Predmetno područje *učiti biti s drugima* uključuje razvoj potencijala za ostvarenje reciprocnoga suradničkog odnosa, prepoznavanje, toleriranje i prihvaćanje ponašanja i emocija drugih te stjecanje i razvoj komunikacijskih vještina. U ovome predmetnom području učenik razvija vještine ostvarujući pozitivne odnose s vršnjacima i odraslima, čime se utječe na osobni napredak i uspjeh te zadovoljstvo školom i životom.

Predmetno područje *učiti živjeti zajedno* uključuje prihvaćanje i primjenu pravila ponašanja, ostvarenje primjerenoga odnosa prema široj društvenoj zajednici, razvoj odgovornosti prema materijalnoj okolini te razvoj svijesti o kulturi i običajima svoje zajednice i zavičaja. Ishodi ovoga predmetnog područja u najvećoj se mjeri ostvaruju tijekom izvanučioničke nastave i aktivnostima izvan školske sredine, odnosno u široj društvenoj zajednici.

Sadržaji predmetnih kurikula Socijalizacija i Socijalne vještine ostvaruju se u trima dobnim skupinama, odnosno u skupinama od 7. do 10. godine, od 11. do 15. godine te od 16. do 21. godine života.

1.3. Vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda

Inicijalno, radi što uspješnijega usvajanja odgojno-obrazovnih ishoda (tijekom prvih četiriju tjedana nastavne godine), potrebno je provesti početnu procjenu kojom se utvrđuju učenikove osobitosti, sposobnosti i vještine te razina usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda. Utvrđuju se i učenikove posebne odgojno-obrazovne potrebe, oblici podrške, jake i slabe strane te interesi.

Osnovna svrha vrednovanja u kurikulumima nastavnih predmeta Socijalizacija i Socijalne vještine jest stalno praćenje učenikovih postignuća tijekom cijele nastavne godine radi poticanja trajnih znanja, vještina i učenja te primjene usvojenih znanja i vještina u novim životnim situacijama.

Učenje, poučavanje i vrednovanje međusobno su neodvojive sastavnice, pri čemu se vrednovanje smatra sastavnim dijelom procesa učenja i poučavanja. Tijekom učenja, poučavanja i vrednovanja potrebno je poštovati i provoditi učeniku primjerene prilagodbe koje prate njegove mogućnosti i razvojni slijed. Također, u vrednovanju je nužno primjenjivati iste metode prilagodaba i edukacijsko-rehabilitacijske podrške kao i u učenju i poučavanju.

Vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda provodi se kao vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje i vrednovanje naučenoga.

Vrednovanje za učenje uključuje formativno praćenje učenikova napretka pružanjem redovite povratne informacije učeniku o napretku i postignućima tijekom učenja i poučavanja, u skladu s očekivanim ishodima, kao i razmjenu iskustava o učenju i procesima učenja, razvoju i usvajanju stavova, vještina i znanja. Provođi ga učitelj različitim metodama formativnoga vrednovanja radi evaluacije provedenih načina učenja te unaprjeđenja i planiranja budućih načina učenja i poučavanja. Ostvarena se učenikova postignuća ne vrednuju u odnosu s drugim učenicima, nego u odnosu na prethodne razine njegovih postignuća. Pružanje povratnih informacija učeniku daje mu dodatnu motivaciju za rad, a iskazuju se u pozitivnome i proaktivnom izričaju.

Vrednovanje kao učenje formativno je samovrednovanje koje tijekom procesa učenja i poučavanja provode sami učenici i njihovi vršnjaci. Ono podrazumijeva aktivno uključivanje učenika u proces samovrednovanja, pri čemu je iznimno važna uloga učitelja koji omogućuje i stvara primjerene i prilagođene načine učenikova samovrednovanja u skladu s njegovim mogućnostima i načinima ekspresije. Učenike se ovim načinom vrednovanja osnažuje i usmjerava na primjenu i ovladavanje strategijama sagledavanja, praćenja, planiranja i regulacije vlastitoga napretka prema planiranim ishodima poučavanja kako bi postigli što veću samostalnost preuzimajući odgovornost za vlastito učenje.

Vrednovanje naučenoga uključuje vrednovanje učenikovih postignuća u usvajanju odgojno-obrazovnih ishoda u određenom trenutku tijekom odgojno-obrazovnoga procesa. Provođe ga učitelji, najčešće nakon učenja i poučavanja, primjenjujući različite metode vrednovanja. Kriteriji vrednovanja unaprijed su određeni postavljenim odgojno-obrazovnim ishodima, razradom ishoda i razinama usvojenosti. Povratna informacija o usvojenosti sadržaja, razini znanja te učenikovu napretka oblikuje se opisnom ocjenom prema definiranom ishodu.

Sastavnice vrednovanja u predmetnom kurikulumu Socijalizacija jesu:

- usvojenost znanja i vještina socijalnih kompetencija
- primjena znanja i socijalnih kompetencija u socijalnom kontekstu.

Sastavnice vrednovanja u predmetnom kurikulumu Socijalne vještine jesu:

- odnos prema sebi
- odnos prema drugima
- odnos prema zajednici.

Usvojenost određenoga odgojno-obrazovnog ishoda iskazuje se jednom od pet razina usvojenosti: potpuno usvojeno, većim dijelom usvojeno, djelomično usvojeno, manjim dijelom usvojeno i nije usvojeno. Uz određivanje jedne od pet razina usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda navodi se i oblik i razina pružene podrške tijekom usvajanja sadržaja.

2. Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

2.1. Metode i strategije učenja i poučavanja

Predmetnim kurikulumima Socijalizacija i Socijalne vještine želi se kod učenika s teškoćama u razvoju postići što veći stupanj samoregulacije, samoostvarenja, socijalne prilagođenosti, preuzimanja odgovornosti i samozastupanja u zajednici. Socijalizacija je proces te je poučavanje potrebno prilagoditi svakom učeniku, poštujući njegovu osobnost, specifične teškoće, individualne mogućnosti, potrebe i kronološku dob.

Ciljevi učenja ostvaruju se izravnim poučavanjem u prirodnim i simuliranim socijalnim situacijama postupno izgrađujući učenikove vještine i iskustva u različitim socijalnim okružjima i u svim dobnim

skupinama. U poučavanju i razvoju socijalnih vještina polazište je odnos prema sebi otkuda se koncentrično proširuje na socijalne odnose i to odnos prema drugima i užoj ili široj društvenoj zajednici. Kod učenika s većim teškoćama socijalne vještine najčešće se ne usvajaju spontano, već ih je potrebno poučavati, stoga učitelj samostalno osmišljava dodatne sadržaje, u skladu s odgojno-obrazovnim ishodima, dodatno razrađuje, individualizira i prilagođava pojedine sadržaje, metode i oblike rada te trajanje provedbe prema mogućnostima učenika, njihovim osobitostima i mogućim razinama usvajanja uvažavajući predznanja i iskustva učenika.

U poučavanju socijalnim vještinama potrebna je interakcija učenika s okolinom i njihovo aktivno uključivanje u taj suodnos.

Podržavajuća okolina osnažuje aktivno učenikovo postupanje prema komu ili čemu, uči ga suočavanju s posljedicom i uzročno-posljedičnim kontekstom te razvija i osnažuje obrasce ponašanja i ophođenja.

Brojne se teme i odgojno-obrazovni ishodi ostvaruju u kontekstu razredne zajednice kojoj učenik pripada. Uči se toleranciji, prihvaćanju, suradnji i razumijevanju, a sve su to dvosmjerni procesi socijalnih odnosa. Odrastajući i sazrijevajući, učenici pomiču granice svojih socijalnih kompetencija i spremniji su surađivati sa širom školskom sredinom.

Izvanučionička nastava i izvanškolske aktivnosti važne su kao prirodno okružje u kojem se osim učenja i usvajanja socijalnih vještina odvija i omogućuje generalizacija usvojenih vještina.

2.2. Strategije podrške

Strategije podrške odnose se na prilagodbu odgojno-obrazovnih ishoda, prilagodbu pristupa učenju i poučavanju i prilagodbu vrednovanja usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda.

Prilagodba ishoda učenja važna je za svakoga učenika. S obzirom na stupanj razvijenih socijalnih vještina učitelj edukacijski rehabilitator za svakoga učenika izrađuje individualizirani kurikulum na temelju predmetnoga kurikula i rezultata edukacijsko-rehabilitacijske procjene.

Prilagodba pristupa učenju

Za postizanje očekivanih odgojno-obrazovnih ishoda nužno je stvaranje sigurnoga socijalnog okružja, koje se uspostavlja postavljanjem jasnih i nedvosmislenih pravila i osiguravanjem reda u ophođenju i ponašanju te kontinuitetom u postupanju uz poštovanje uspostavljene dnevne socijalne rutine, pri čemu je od posebne važnosti ustrajnost i upornost.

U provedbi sadržaja poučavanja učitelj pronalazi i primjenjuje primjerene načine komunikacije (potpomognuta komunikacija, vizualna podrška, neposredna i posredna stvarnost i drugo), metode i pristupe radu te provedbu praktičnih sadržaja. Pritom, prema potrebi, učeniku pruža različite razine i oblike podrške vodeći se principom najmanje potrebne podrške. Neki oblici edukacijsko-rehabilitacijske podrške jesu: fizičko vođenje, fizička podrška, lagani dodir, pokazivanje, usmjeravanje, pozicioniranje te različiti oblici verbalne podrške i potpomognute komunikacije. Učitelj primjenjuje različite oblike podrške, pojedinačno ili više njih istodobno.

U poučavanju i provođenju procesa socijalizacije naglasak se stavlja na socijalni odnos te je potrebno koristiti se različitim metodama i oblicima poučavanja. Mogućnosti su raznovrsne: igranje socijalnih uloga, učenje putem igre, učenje prema modelu, grupne igre i igre u paru, radionički tip rada uz poticanje kritičkoga mišljenja i suradničkoga učenja. Potiče se uporaba vizualne podrške, multimedijjskih sadržaja, asistivne tehnologije, digitalnih alata i sl.

Kod prilagodbe vrednovanja nužno je poštovati različite razvojne mogućnosti učenika koje se odnose na vremensku različitost u usvajanju sadržaja, ali i različitu razinu usvojenosti socijalnih vještina u određenom razdoblju.

3. Primjeri godišnjih izvedbenih kurikula i prijedlozi aktivnosti za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

U nastavku Smjernica nalaze se primjeri godišnjih izvedbenih kurikula (GIK-ova). Budući da su to samo primjeri (prijedlozi), prikazani GIK-ovi nisu namijenjeni generalizaciji i primjeni u svim trima ciklusima predmetnih kurikula Socijalizacija i Socijalne vještine za sve učenike koji se školuju prema ovom programu. Temeljni dokument za planiranje i izradu GIK-ova jest *Posebni nastavni program za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnoga života i rada za učenike s teškoćama u razvoju i Posebni nastavni program za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnoga života za učenike s poremećajem iz spektra autizma za osnovnu školu* donesen Odlukom Ministarstva znanosti i obrazovanja.

Učitelj ima obvezu izraditi GIK koji sadrži osnovne sastavnice (naziv predmetnoga kurikula, dobna skupina kojoj je namijenjen, godišnji i mjesečni broj sati, mjesečna razrada po temama, odgojno-obrazovni ishodi i njihova razrada, odgojno-obrazovna očekivanja međupredmetnih tema) u formi koju samostalno odabere (misli se na grafički izgled GIK-a).

Također, učitelj ima i mogućnost proširivanja obrasca dodatnim elementima kao što su podteme, aktivnosti, podrška i vrednovanje ako to olakšava organizaciju rada. Učitelj ima autonomiju i samostalno odabire nazive mjesečnih tema i sadržaje kojima će ostvariti odgojno-obrazovne ishode. Mjesečni broj sati prilagođava se kalendaru školske godine te rasporedu sati. Također, učitelj samostalno odabire odgojno-obrazovne ishode iz temeljnoga dokumenta (kurikula) i raspoređuje ih po mjesecima. U temeljnom dokumentu (kurikulu) prikazana je predložena razrada ishoda, a učitelj, po potrebi i poštujući razvojne osobitosti učenika, može dodatno razraditi svaki pojedini ishod.

Međupredmetne se teme ugrađuju u kurikule pojedinih razvojnih ciklusa prema kurikulima međupredmetnih tema za redovne osnovne i srednje škole, i to tako da prvi razvojni ciklus (od 7. do 10. godine) sadrži međupredmetne teme 1. i 2. razreda OŠ, drugi razvojni ciklus (od 11. do 15. godine) sadrži međupredmetne teme 3., 4. i 5. razreda OŠ te treći razvojni ciklus (od 16. do 21. godine) sadrži međupredmetne teme 6., 7. i 8. razreda OŠ. Očekivanja međupredmetnih tema u svim trima ciklusima dodatno se prilagođavaju mogućnostima i osobitostima učenika.

Individualizirani kurikul

Individualizirani kurikul (IK) ključni je dokument za prilagodbu odgojno-obrazovnih sadržaja učenicima s teškoćama u razvoju. Izrađuje ga edukacijski rehabilitator ili predmetni učitelj u suradnji sa stručnim suradnicima škole s ciljem da se svakom učeniku osigura primjerena podrška tijekom učenja, poučavanja i vrednovanja njegovih postignuća. U planiranju individualiziranoga kurikula ključna su tri koraka:

1. početna procjena učenikovih odgojno-obrazovnih i razvojnih potreba
2. planiranje prilagođenih odgojno-obrazovnih ishoda, individualiziranih postupaka i strategija podrške i vrednovanja
3. vrednovanje ostvarenosti prilagođenih odgojno-obrazovnih ishoda.

Planiranje IK-a započinje procjenom učenikovih odgojno-obrazovnih i razvojnih potreba. Tijekom ovoga koraka prikupljaju se podatci o učenikovim snagama, slabostima i specifičnim potrebama kako bi se odredila početna razina njegovih sposobnosti te područja koja zahtijevaju prilagodbe i podršku. Sljedeći korak uključuje detaljno planiranje prilagodbe odgojno-obrazovnih ishoda, individualizirane podrške i prilagodaba u učenju, poučavanju i vrednovanju. To podrazumijeva definiranje strategija, metoda i resursa koji će učeniku pomoći ostvariti odgojno-obrazovne ishode. Na kraju, kontinuiranim

se vrednovanjem prati učenikov napredak i procjenjuje ostvarivanje planiranih ishoda, što omogućuje dodatne prilagodbe i usklađivanje sadržaja IK-a s učenikovim potrebama.

Individualiziranim je kurikulumom osigurano kontinuirano praćenje učenikova napretka te fleksibilnost u prilagodbi sadržaja, metoda i aktivnosti. Ako učenik ne postigne ishode predviđene IK-om, planiraju se dodatne prilagodbe i aktivnosti kako bi se omogućio razvoj potrebnih vještina i znanja oslanjajući se na sadržaje relevantne za njegovu razvojnu i kronološku dob.

3.1. Prva dobna skupina (od 7. do 10. godine)

3.1.1. Primjer godišnjega izvedbenog kurikula: prva dobna skupina (od 7. do 10. godine)

GODIŠNJI IZVEDBENI KURIKUL (GIK) SOCIJALIZACIJA I SOCIJALNE VJEŠTINE prva dobna skupina (7. – 10. godina)			
PLANIRAN BROJ SATI: 35			
Broj sati po domenama: Odnos prema sebi – 50% ili 17 sati Odnos prema drugima – 30% ili 10 sati Društvene sredine i uloge – 20% ili 8 sati			
MJESEC	TEMA I BROJ SATI	ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI	RAZRADA ISHODA
Rujan	JA SAM UČENIK (4 sata)	PP SK SOC A.1.1. Učenik razvija samopercepciju.	– prepoznaje vlastiti lik/odraz u ogledalu – prepoznaje sebe na fotografiji/slici
		PP SK SOC A.1.2. Učenik upravlja svojim emocijama i ponašanjem.	– pokazuje interes prema vršnjacima – reagira na zabranu <i>Ne!</i>
		PP SK SOC A.1.3. Učenik razvija radne navike.	– prepoznaje svoje mjesto u garderobi/blagovaonici/učionici – izvršava jednostavne verbalne upute
		PP SK SOC A.1.4. Učenik razvija osobne socijalne kompetencije.	– sluša učitelja – slijedi učiteljeve upute
		PP SK SOC B.1.1. Učenik razvija društveno prihvatljive socijalne odnose.	– prihvaća boravak u školi – reagira na pozdrav – uspostavlja kontakt očima – reagira primjereno na zabranu i prekid aktivnosti – razvija stabilno/poželjno ponašanje prema sebi
		PP SK SOC B.1.2. Učenik razvija adaptivne vještine u socijalnom okružju.	– izgrađuje interes prema drugim – razvija pozitivnu interakciju s vršnjacima – ovladava primjerenim reagiranjem na zabranu
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA		osr A.1.1. Razvija sliku o sebi. osr A.1.4. Razvija radne navike. odr A.1.1. Prepoznaje svoje mjesto i povezanost s drugima u zajednici.	

Listopad	MOGU LI SE PREDSTAVITI (4 sata)	PP SK SOC A.1.1. Učenik razvija samopercepciju.	– prepoznaje svoje ime – navodi svoje tjelesne karakteristike
		PP SK SOC A.1.2. Učenik upravlja svojim emocijama i ponašanjem.	– prepoznaje osnovne emocije – navodi svoje želje i interese
		PP SK SOC A.1.4. Učenik razvija osobne socijalne kompetencije.	– pokazuje osjećaje (ljutnju, ekscitaciju...) – izabire ugodne aktivnosti – izabire predmete od osobnoga interesa
		PP SK SOC B.1.1. Učenik razvija društveno prihvatljive socijalne odnose.	– surađuje s vršnjacima tako da dijeli i pomaže – razvija poželjno i primjereno ponašanje – navodi svoje/tuđe tjelesne karakteristike
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA		zdr. B.1.2.B Razlikuje osnovne emocije i razvija empatiju. osr A.1.2. Upravlja emocijama i ponašanjem.	
Studeni	ŠTO ZNAM O PONAŠANJU (4 sata)	PP SK SOC A.1.2. Učenik upravlja svojim emocijama i ponašanjem.	– prepoznaje facijalne ekspresije – razlikuje poželjno ponašanje od nepoželjnoga – prilagođava ponašanje
		PP SK SOC A.1.4. Učenik razvija osobne socijalne kompetencije.	– reagira na pozdrav – prihvaća nove zadatke i aktivnosti – reagira primjereno na zabranu i prekid aktivnosti – razvija stabilno/poželjno ponašanje prema sebi – oponaša poželjna ponašanja i radnje
		PP SK SOC B.1.1. Učenik razvija društveno prihvatljive socijalne odnose.	– usvaja jednostavna školska pravila – surađuje s vršnjacima tako da dijeli i pomaže – razvija poželjno i primjereno ponašanje – prepoznaje potrebe i osjećaje drugih
		PP SK SOC B.1.2. Učenik razvija adaptivne vještine u socijalnom okružju.	– razvija pozitivnu interakciju s vršnjacima – ovladava primjerenim reagiranjem na zabranu – prilagođava ponašanje – razvija osnovne komunikacijske vještine – iskazuje slaganje ili neslaganje s čime
		PP SK SOC C.1.2. Učenik razvija prihvatljivo ponašanje na javnim mjestima.	– slijedi pravila ponašanja – slijedi pravila kretanja u prometu

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA		zdr. B.1.1.A Razlikuje primjereno od neprimjerenoga ponašanja. zdr. B.1.2.B Razlikuje osnovne emocije i razvija empatiju. osr A.1.2. Upravlja emocijama i ponašanjem.	
Prosinac	KOMUNICIRAM I SURADUJEM (3 sata)	PP SK SOC A.1.2. Učenik upravlja svojim emocijama i ponašanjem.	– navodi svoje želje i interese – prilagođava ponašanje
		PP SK SOC A.1.3. Učenik razvija radne navike.	– prati upute odrasle osobe – prihvaća autoritet odrasle osobe
		PP SK SOC A.1.4. Učenik razvija osobne socijalne kompetencije.	– reagira na pozdrav – reagira na čestitanje uz prigodne blagdane – pruža ruku uz čestitanje – uspostavlja kontakt očima
		PP SK SOC B.1.1. Učenik razvija društveno prihvatljive socijalne odnose.	– sluša učitelja – slijedi učiteljeve upute – usvaja jednostavna školska pravila – surađuje s vršnjacima tako da dijeli i pomaže
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA		osr A.1.2. Upravlja emocijama i ponašanjem.	
Siječanj	KOMUNICIRAM I SURADUJEM (3 sata)	PP SK SOC B.1.2. Učenik razvija adaptivne vještine u socijalnom okružju.	– izgrađuje interes prema drugima – razvija pozitivnu interakciju s vršnjacima – ovladava primjerenim reagiranjem na zabranu – prilagođava ponašanje – razvija osnovne komunikacijske vještine – iskazuje slaganje ili neslaganje s čime
		PP SK SOC B.1.3. Učenik razvija komunikacijske socijalne kompetencije.	– ostvaruje komunikaciju – oponaša načine komunikacije primjerene kontekstu – slijedi naloge – sudjeluje u igri s vršnjacima
		PP SK SOC C.1.1. Učenik pridonosi radu grupe.	– surađuje u zajedničkom radu – razvija suradnički odnos u grupama – razvija strategije podrške (traži pomoć, pruža pomoć)
		PP SK SOC C.1.3. Učenik razvija socijalno primjeren odnos prema široj društvenoj zajednici i kulturi.	– prilagođava pozdrav ovisno o dobu dana – razvija primjeren odnos sa sugovornikom – brine se o flori i fauni u neposrednom okružju
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA		zdr. B.1.1.A Razlikuje primjereno od neprimjerenoga ponašanja. osr A.1.2. Upravlja emocijama i ponašanjem.	
Veljača	RAD I RADNE NAVIKE	PP SK SOC A.1.3.	– prati upute odrasle osobe – prihvaća autoritet odrasle osobe

	(3 sata)	Učenik razvija radne navike.	– slijedi dnevni raspored – prepoznaje svoje mjesto u garderobi/blagovaonici/učionici – izvršava jednostavne verbalne upute – oponaša prihvatljivo ponašanje u radnoj sredini – upotrebljava materijal za rad na primjeren način
		PP SK SOC A.1.4. Učenik razvija osobne socijalne kompetencije.	– prihvaća nove zadatke i aktivnosti – reagira primjereno na zabranu i prekid aktivnosti – traži pomoć kada mu je potrebna
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA		osr A.1.2. Upravlja emocijama i ponašanjem. osr A.1.4. Razvija radne navike. odr A.1.1. Prepoznaje svoje mjesto i povezanost s drugima u zajednici. uku B.1.4. 4. Samovrednovanje/samoprocjena Na poticaj i uz pomoć učitelja procjenjuje je li uspješno riješio zadatak ili naučio.	
Ožujak	RAD I RADNE NAVIKE (5 sati)	PP SK SOC B.1.1. Učenik razvija društveno prihvatljive socijalne odnose.	– slijedi učiteljeve upute – usvaja jednostavna školska pravila – surađuje s vršnjacima tako da dijeli i pomaže
		PP SK SOC C.1.1. Učenik pridonosi radu grupe.	– surađuje u zajedničkom radu – razvija suradnički odnos u grupama – razvija strategije podrške (traži pomoć, pruža pomoć)
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA		goo C.1.1. Sudjeluje u zajedničkom radu u razredu. osr A.1.4. Razvija radne navike. odr A.1.1. Prepoznaje svoje mjesto i povezanost s drugima u zajednici. uku B.1.4. 4. Samovrednovanje/samoprocjena Na poticaj i uz pomoć učitelja procjenjuje je li uspješno riješio zadatak ili naučio.	
Travanj	NISAM SAM, DIO SAM DRUŠTVENIH SKUPINA (4 sata)	PP SK SOC B.1.1. Učenik razvija društveno prihvatljive socijalne odnose.	– prepoznaje obiteljske suodnose – prihvaća kućnu svakodnevnicu – usvaja jednostavna školska pravila – surađuje s vršnjacima tako da dijeli i pomaže
		PP SK SOC B.1.2. Učenik razvija adaptivne vještine u socijalnom okružju.	– izgrađuje interes prema drugim – razvija pozitivnu interakciju s vršnjacima
		PP SK SOC B.1.3. Učenik razvija komunikacijske socijalne kompetencije.	– ostvaruje komunikaciju – oponaša načine komunikacije primjerene kontekstu – slijedi naloge – sudjeluje u igri s vršnjacima
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA		goo C.1.1. Sudjeluje u zajedničkom radu u razredu. odr A.1.1. Prepoznaje svoje mjesto i povezanost s drugima u zajednici.	
Svibanj	JA, MI, SVI (5 sati)	PP SK SOC A.1.2.	– prepoznaje osnovne emocije – navodi svoje želje i interese

		Učenik upravlja svojim emocijama i ponašanjem.	– pokazuje interese prema vršnjacima – prepoznaje facijalne ekspresije – razlikuje poželjno ponašanje od nepoželjnoga – prilagođava ponašanje – reagira na zabranu <i>Ne!</i>
		PP SK SOC B.1.3. Učenik razvija komunikacijske socijalne kompetencije.	– ostvaruje komunikaciju – oponaša načine komunikacije primjerene kontekstu – slijedi naloge – sudjeluje u igri s vršnjacima
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA		zdr. B.1.1.A Razlikuje primjereno od neprimjerenoga ponašanja. osr A.1.2. Upravlja emocijama i ponašanjem.	
Lipanj	JA, MI, SVI (3 sata)	PP SK SOC C.1.3. Učenik razvija socijalno primjeren odnos prema široj društvenoj zajednici i kulturi.	– razvija primjereni odnos sa sugovornikom – razvija primjerenu komunikaciju – razvija brigu o flori i fauni u neposrednom okružju
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA		odr B.1.1. Prepoznaje važnost dobronamjernoga djelovanja prema ljudima i prirodi. odr B.2.1. Sudjeluje u aktivnostima škole na zaštiti okoliša i u suradnji škole sa zajednicom.	

3.1.2. Prijedlog usvajanja odgojno-obrazovnih ishoda: prva dobna skupina (od 7. do 10. godine)

Tema: Igre u krugu za poticanje i razvoj komunikacije i socijalizacije

Vremenski okvir: Trajanje jedne ili svih prikazanih aktivnosti prilagođava se provedbi odgojno-obrazovnoga procesa i razinama uključenosti i postignuća učenika. Aktivnosti mogu trajati jedan ili više školskih sati. Ishod može biti integriran s drugim ishodom iz ovoga područja te se, kao takav, može i ponavljati više puta ili u određenim stalnim vremenskim odrednicama jer se radi o socijalizacijskim aktivnostima koje se usvajaju ponavljanjem procesa iskustva i učenja.

Opis i sadržaj aktivnosti: Primjer ove aktivnosti usmjeren je na razvoj, poticanje i osnaživanje socijalnih i komunikacijskih kompetencija učenika u grupnom radu. Ujedno, ove kompetencije osnažuju i komunikacijski i socijalizacijski aspekt svakoga učenika. Važnost rada u grupi proizlazi iz nužnosti izlaganja učenika društvenoj okolini u kojoj nije sam i u kojoj se od njega očekuje dijeljenje pažnje druge djece, učitelja, čeka red, poštovanje i provođenje uputa i naloga, suradničko ponašanje i opći doprinos radu skupine.

Primjer aktivnosti obuhvaća moguće sadržaje za ostvarivanje odgojno-obrazovnog ishoda **PP SK SOC B.1.3. (Učenik razvija komunikacijske socijalne kompetencije.)**. Prijedlog razrade ovoga ishoda uključuje da učenik:

- komunicira
- oponaša načine komunikacije primjerene kontekstu
- slijedi upute
- sudjeluje u igri s vršnjacima.

Struktura aktivnosti

Prva aktivnost

Cilj: Osvijestiti prisutnost ili odsutnost učenika u školi.

Aktivnost: Igra *Tko je danas u školi, a tko nije?*

Učenici sjede u krugu (na podu ili za stolom). Svaki učenik iz kutije vadi jednu karticu na kojoj je fotografija jednoga učenika uključenoga u tu odgojno-obrazovnu skupinu. Zadatak je identificirati prisutnost ili odsutnost učenika s fotografije toga dana u školi. Ako je učenik u školi, učenik koji ima njegovu fotografiju imenuje ga, pokaže, a zatim fotografiju pričvršćuje magnetom na magnetnu ploču u dio u kojem je označeno da je učenik u školi. Ako učenik nije u školi, učenik koji ima njegovu fotografiju imenuje odsutnoga učenika, a zatim fotografiju pričvršćuje magnetom na magnetnu ploču u dio u kojem je označeno da učenik nije u školi. Tako se osvještava i identificira tko je od učenika taj dan u školi, a tko nije. U zaključnom dijelu uvodne aktivnosti utvrđuje se koji su učenici prisutni toga dana u školi i koji nisu.

Ishodi na razini aktivnosti:

- sudjeluje u aktivnosti
- sjedi u kružnoj formaciji na podu ili za stolom
- prati i izvršava učiteljeve upute
- vadi iz kutije karticu s fotografijom drugoga učenika
- identificira prisutnost/odsutnost drugoga učenika u školi
- imenuje drugoga učenika
- povezuje učenika s njegovom fotografijom
- pokazuje drugoga učenika
- pričvršćuje fotografiju drugoga učenika na određeno mjesto.

Druga aktivnost

Cilj: Pozdravljanje učenika

Aktivnost: Igra *Pozdravimo se: Dobro jutro, dobar dan!*

Učenici sjede u krugu (na podu ili za stolom). Ova aktivnost provodi se pjevanjem jednostavne pjesme *Dobro jutro, dobar dan!*

Opis aktivnosti

1. Učitelj zajedno s učenicima pjeva početni dio pjesme plješući rukama:

*Dobro jutro, dobar dan,
Ruke plješću dlan o dlan.
Dobro jutro, dobar dan,
Ruke plješću sada vam.*

2. Ako je jutro, učitelj sam, plješući rukama, pjeva pozdrav i dodaje ime jednoga učenika ili učenice, primjerice, *Dobro jutro, Ivana!*

3. Zatim svi zajedno pjevaju samo pozdrav *Dobro jutro!*, a djevojčica Ivana pokazuje na sebe i izgovara svoje ime (*Ivana*).

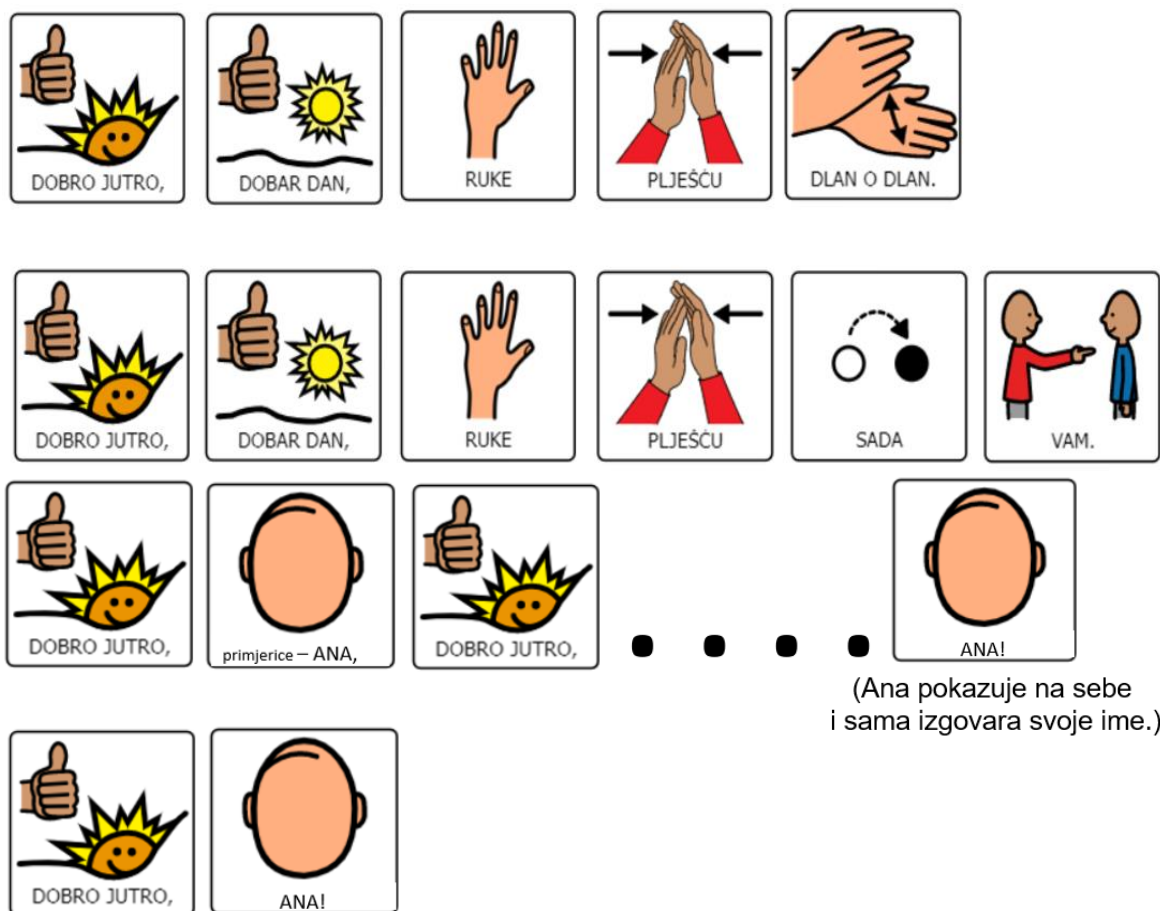
4. Svi zajedno izgovaraju stih *Dobro jutro, Ivana!*

Napomena: Ako je poslijepodne, učitelj će prilagoditi pozdrav (*Dobar dan!*).

Ova se aktivnost ponavlja dok se ne pozdrave svi učenici u krugu. Poželjno je na isti način pozdraviti i učitelja i pomoćnike u nastavi.

Kada su se pozdravili svi članovi kruga, za kraj se ponavljaju početni stihovi pjesme, uz pljeskanje rukama:

*Dobro jutro, dobar dan,
Ruke plješću dlan o dlan.
Dobro jutro, dobar dan,
Ruke plješću sada vam.*

(Ana pokazuje na sebe
i sama izgovara svoje ime.)

(Svi zajedno pozdravljaju Anu.)

*Slika 1. Vizualna podrška pjevanju / praćenju pjesme
(Izvor slika: <https://www.eglas.hr/boardmaker/>, pristupljeno 17. 11. 2024.)*

Ishodi na razini aktivnosti:

- sudjeluje u aktivnosti
- sjedi u kružnoj formaciji na podu ili za stolom
- prati i izvršava učiteljeve upute
- pjeva pjesmu
- plješće pjevajući pjesmu
- pokazuje na sebe
- izgovara svoje ime
- pozdravlja druge učenike u krugu.

Treća aktivnost

Cilj: Zajednička igra

Aktivnost: Igra *Gradimo toranj*

Učenici sjede u krugu (na podu ili za stolom). Učitelj proziva jednoga učenika imenom i daje mu uputu: *Uzmi jednu kocku.* (Učenik uzima jednu kocku.) Učitelj pita učeniku kojega je prozvao: *Komu želiš dati kocku?* (Učenik odgovara imenujući učenika kojem želi dati kocku, pokazuje ga ili se koristi pričajućim kvadratićem na kojem je fotografija toga učenika i snimljeno njegovo ime).

Učenik daje kocku učeniku kojega je odabrao, a odabrani učenik stavlja prvu kocku u središnji dio kruga (na podu ili na stolu).

Između slaganja prve i druge kocke u toranj može se uvesti kratka stanka tijekom koje će biti tišina (pritom učitelj u sebi odbrojava, primjerice, deset sekunda, postavlja se mjerač vremena na kratki vremenski odsječak ili slično) ili će učitelj tiho pljeskati, udarati drvenim štapićima ili slično. Ova mogućnost kratke stanke tijekom grupne aktivnosti pruža iznimno važan trenutak za učenje vještine čekanja reda, prelazak s aktivnosti na aktivnost i poštovanje redoslijeda aktivnosti.

Aktivnost se nastavlja tako da učitelj proziva drugoga učenika imenom i daje mu uputu: *Uzmi jednu kocku.* (Učenik uzima jednu kocku.) Učitelj pita učeniku kojega je prozvao: *Komu želiš dati kocku?* (Učenik odgovara imenujući učenika kojem želi dati kocku, pokazuje ga ili se koristi pričajućim kvadratićem na kojem je fotografija toga učenika i snimljeno njegovo ime). Učenik daje kocku učeniku kojega je odabrao, a odabrani učenik stavlja drugu kocku na prvu koja je već postavljena u središnji dio kruga (na podu ili na stolu).

Aktivnost se ponavlja sve dok se toranj od kocaka ne sruši nakon čega svi učenici zajedno skupljaju kocke i pospremaju ih u kutiju. Aktivnost gradnje tornja može se ponoviti nekoliko puta.

Ishodi na razini aktivnosti:

- sudjeluje u aktivnosti
- sjedi u kružnoj formaciji na podu ili za stolom
- prati i izvršava učiteljeve upute
- odaziva se na ime
- imenuje drugoga učenika
- pokazuje drugoga učenika
- dodaje kocku drugom učeniku
- slaže kocku koju je dobio od drugoga učenika
- čeka red.

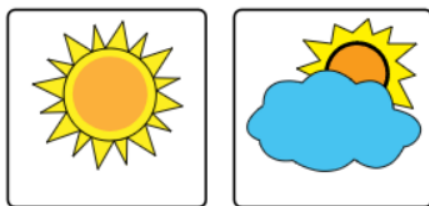
Povratna informacija: Učitelj prati reakcije učenika tijekom provedbe aktivnosti (mimika, opće raspoloženje, uključenost, motiviranost). Provodi se i, ako je moguće s obzirom na osobitosti učenika, samoprocjena učenika putem vizualnih kartica.

Vrednovanje

Vrednovanje za učenje provodi se tijekom poučavanja. Učitelj prati postignuća, reakcije, motiviranost i aktivnu uključenost učenika u aktivnost te učenicima pruža primjerene oblike podrške. Zapažanja o postignućima učitelj može upisati u učenikovu mapu ili u eDnevnik.

Vrednovanje kao učenje provode učenici tijekom učenja i poučavanja te aktivno uključuje učenike u proces procjene njihova vlastitog učenja. Cilj je osnažiti učenike u spoznaji o vlastitoj uspješnosti,

uključenosti, napretku i zadovoljstvu postignutim tijekom aktivnosti. Jedan od mogućih načina samovrednovanja jesu vizualni predlošci za samoprocjenu (semafor, smješko, palac gore ili palac dolje i slično).

Slika 2. Primjer mogućih simbola za samoprocjenu
(Izvor: <https://www.eglas.hr/boardmaker/>, pristupljeno 17. 11. 2024.)

Slika 3. Primjer mogućih simbola za samoprocjenu
(Izvor: privatna autorova zbirka.)

Vrednovanje naučenoga utvrđivanje je razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda definiranih kurikulumom nastavnih predmeta Socijalizacija i Socijalne vještine. Usvojenost određenoga odgojno-obrazovnog ishoda iskazuje se jednom od pet razina usvojenosti: potpuno usvojeno, većim dijelom usvojeno, djelomično usvojeno, manjim dijelom usvojeno i nije usvojeno. Uz određivanje jedne od pet razina usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda navodi se i oblik i razina pružene podrške tijekom usvajanja sadržaja.

Primjeri kartica za vrednovanje naučenoga

Prva aktivnost: Igra *Tko je danas u školi, a tko nije?*

Ishodi na razini aktivnosti	Usvojenost ishoda				
	potpuno usvojeno	većim dijelom usvojeno	djelomično usvojeno	manjim dijelom usvojeno	nije usvojeno
– sudjeluje u aktivnosti					
– sjedi u kružnoj formaciji na podu ili za stolom					
– prati i izvršava učiteljeve upute					
– vadi karticu s fotografijom drugoga učenika iz kutije					
– identificira prisutnost/odsutnost učenika u školi					
– imenuje drugoga učenika					

– povezuje drugoga učenika s njegovom fotografijom					
– pokazuje drugoga učenika					
– pričvršćuje fotografiju drugoga učenika na određeno mjesto					

Druga aktivnost: Igra *Pozdravimo se: Dobro jutro, dobar dan!*

Ishodi na razini aktivnosti	Usvojenost ishoda				
	potpuno usvojeno	većim dijelom usvojeno	djelomično usvojeno	manjim dijelom usvojeno	nije usvojeno
– sudjeluje u aktivnosti					
– sjedi unutar kružne formacije na podu ili za stolom					
– prati i izvršava učiteljeve upute					
– pjeva pjesmu					
– plješće pjevajući pjesmu					
– pokazuje na sebe					
– izgovara svoje ime					

Treća aktivnost: Igra *Gradimo toranj*

Ishodi na razini aktivnosti	Usvojenost ishoda				
	potpuno usvojeno	većim dijelom usvojeno	djelomično usvojeno	manjim dijelom usvojeno	nije usvojeno
– sudjeluje u aktivnosti					
– sjedi u kružnoj formaciji na podu ili za stolom					
– prati i izvršava učiteljeve upute					
– odaziva se na ime					
– imenuje drugoga učenika					
– pokazuje drugoga učenika					
– dodaje kocku drugom učeniku					
– slaže kocku koju je dobio od drugoga učenika					
– čeka red					

Strategije podrške:

- dodatno poticati i usmjeravati na slušanje i promatranje aktivnosti učitelja i drugih učenika
- koristiti se slikovnim predlošcima u situacijama kada je učeniku to potrebno
- za učenike koji imaju teškoća u govoru, jeziku i komunikaciji koristiti se sredstvima asistivne tehnologije
- za učenike koji imaju motorička odstupanja (gruba i fina motorika, koordinacija i sl.) koristiti se minimalnom potrebnom fizičkom podrškom ili sredstvima asistivne tehnologije
- upute za rad i slušanje kratke su i jednostavne, prema potrebi se koristiti sustavom uputa – aktivnost – uputa – aktivnost
- složene aktivnosti podijeliti na jednostavnije sastavnice
- ponoviti uputu ili pitanje
- provjeriti je li učenik razumio uputu ili pitanje te je li svjestan očekivanja
- prilagoditi vrijeme za formiranje i pružanje povratne informacije
- koristiti se slikovnim predlošcima redoslijeda aktivnosti ili sadržaja
- koristiti se dodatnim oblicima podrške u radu: fizička podrška, fizičko vođenje, lagani dodir, pokazivanje i oponašanje, pozicioniranje, usmjeravanje, verbalno vođenje, verbalna modulacija
- kod samovrednovanja se koristiti slikovnim sadržajima (smješko, palac gore-dolje, semafor i sl.)
- često pohvaljivati učenika.

Materijali i oprema

1. Vizualni materijali:

- fotografije učenika
- vizualni prikaz pjesme *Dobro jutro, dobar dan!* (Slika 1.)

2. Stvarni predmeti:

- kutija
- kockice
- magneti
- magnetna ploča.

3. Asistivna tehnologija

- pričajući kvadratići ili pričajuće štipaljke (Projekt ATTEND).

3.2. Druga dobna skupina (od 11. do 15. godine)

3.2.1. Primjer godišnjega izvedbenog kurikula: druga dobna skupina (od 11. do 15. godine)

GODIŠNJI IZVEDBENI KURIKUL (GIK) SOCIJALIZACIJA I SOCIJALNE VJEŠTINE druga dobna skupina (11. – 15. godina)			
PLANIRAN BROJ SATI: 35			
Broj sati po domenama: Odnos prema sebi – 40%, ili 14 sati Odnos prema drugima – 30%, ili 10,5 sati Odnos prema društvenoj zajednici i uloge – 30% ili 10,5 sati			
MJESEC	TEMA I BROJ SATI	ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD	RAZRADA ISHODA
Rujan	POZNAJEM SE (3 sata)	PP SK SOC A.2.1. Učenik razvija samopercepciju.	– navodi svoja tjelesna i osobna obilježja – prepoznaje vlastite jake i slabe strane
		PP SK SOC A.2.2. Učenik upravlja svojim emocijama i ponašanjem.	– navodi osnovne emocije – prepoznaje uzroke vlastitih emocionalnih stanja i ponašanja – uočava posljedice vlastitoga ponašanja
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA		osr A.2.1. Razvija sliku o sebi. zdr. B.2.1. Prepoznaje i procjenjuje vršnjačke odnose.	
Listopad	PRILAGOĐAVAM SE (4 sata)	PP SK SOC A.2.1. Učenik razvija samopercepciju.	– navodi sličnosti i razlike u tjelesnim i osobnim obilježjima u odnosu na vršnjake
		PP SK SOC A.2.2. Učenik upravlja svojim emocijama i ponašanjem.	– uočava posljedice vlastitoga ponašanja – inicira suradničke odnose s vršnjacima
		PP SK SOC B.2.1. Učenik razvija društveno prihvatljive socijalne odnose.	– razlikuje svoje i potrebe i osjećaje drugih – razlikuje uloge ljudi u školi i okolini – razvija toleranciju na ponašanja drugih
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA		osr A.2.2. Upravlja emocijama i ponašanjem. zdr. B.2.1. Prepoznaje i procjenjuje vršnjačke odnose.	
Studeni	PRILAGOĐAVAM SE (4 sata)	PP SK SOC B.2.2. Učenik razvija adaptivne vještine u socijalnom okružju.	– razvija jednostavne strategije primjerenoga ponašanja u odnosu s drugima – prepoznaje izvor emocija u odnosu s drugima – upravlja emocijama

		PP SK SOC C.2.3. Učenik razvija socijalno primjeren odnos prema široj društvenoj zajednici i kulturi.	– regulira vlastito ponašanje u različitim društvenim kontekstima
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA		osr A.2.2. Upravlja emocijama i ponašanjem. zdr B.2.1. Prepoznaje i procjenjuje vršnjačke odnose. goo C.2.1. Sudjeluje u unaprjeđenju života i rada škole.	
Prosinac	ZABAVA I DRUŽENJE (3 sata)	PP SK SOC A.2.2. Učenik upravlja svojim emocijama i ponašanjem.	– inicira suradničke odnose s vršnjacima – prihvaća prostorno-vremenske promjene u školskoj i obiteljskoj rutini
		PP SK SOC B.2.2. Učenik razvija adaptivne vještine u socijalnom okružju.	– odabire primjereno ponašanje pri sudjelovanju u društvenim i kulturnim zbivanjima u školi
		PP SK SOC C.2.2. Učenik razvija prihvatljivo ponašanje na javnim mjestima.	– upravlja vlastitim ponašanjem na javnim mjestima i u ustanovama – ostvaruje primjeren kontakt s ljudima u ustanovama i na javnim mjestima
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA		osr A.2.1. Razvija sliku o sebi. odr C.2.1. Solidaran je i empatičan u odnosu prema ljudima i drugim živim bićima.	
Siječanj	KOMUNICIRAM (3 sata)	PP SK SOC B.2.3. Učenik razvija komunikacijske socijalne kompetencije.	– komunicira s drugima – uvažava pravila komunikacije u socijalnim odnosima – razvija jednostavne strategije izvješćivanja o socijalnom odnosu
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA		osr A.2.2. Upravlja emocijama i ponašanjem odr C.2.1. Solidaran je i empatičan u odnosu prema ljudima i drugim živim bićima.	
Veljača	ODGOVORNO SE PONAŠAM (3 sata)	PP SK SOC A.2.3. Učenik razvija radne navike.	– razvija sigurnost, odgovornost i zadovoljstvo radom
		PP SK SOC C.2.1. Učenik pridonosi radu grupe.	– primjenjuje strategije podrške (traži i pruža) – preuzima jednostavnu razinu odgovornosti za vlastitu ulogu u grupi
		PP SK SOC C.2.3. Učenik razvija socijalno primjeren odnos prema široj društvenoj zajednici i kulturi.	– sudjeluje u brizi o prirodnome i društvenom okružju
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH		goo C.2.1. Sudjeluje u unaprjeđenju života i rada škole. uku D.2.2. 2. Suradnja s drugima	

TEMA		Učenik ostvaruje dobru komunikaciju s drugima, uspješno surađuje u različitim situacijama i spreman je zatražiti i ponuditi pomoć.	
Ožujak	VOLIM RADITI (5 sati)	PP SK SOC A.2.4. Učenik razvija osobne socijalne kompetencije.	– navodi osobne interese i uloge – prepoznaje problem i različitost rješenja
		PP SK SOC A.2.3. Učenik razvija radne navike.	– razvija snalaženje na radnoj površini – ovladava korištenjem materijalima i priborom za rad – razvija sigurnost, odgovornost i zadovoljstvo radom
		PP SK SOC C.2.1. Učenik pridonosi radu grupe.	– provodi aktivnosti u grupnom radu – primjenjuje strategije podrške (traži i pruža)
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA		osr A.2.2. Upravlja emocijama i ponašanjem. osr A.2.4. Razvija radne navike. odr C.2.2. Razlikuje osobnu od opće dobrobiti. goo C.2.1. Sudjeluje u unaprjeđenju života i rada škole. uku D.2.2. 2. Suradnja s drugima Učenik ostvaruje dobru komunikaciju s drugima, uspješno surađuje u različitim situacijama i spreman je zatražiti i ponuditi pomoć.	
Travanj	U ZAJEDNICI (3 sata)	PP SK SOC A.2.4. Učenik razvija osobne socijalne kompetencije.	– razvija brigu o sebi u socijalnom kontekstu
		PP SK SOC B.2.1. Učenik razvija društveno prihvatljive socijalne odnose.	– razlikuje uloge ljudi u školi i okolini
		PP SK SOC B.2.2. Učenik razvija adaptivne vještine u socijalnom okružju.	– odabire primjereno ponašanje pri sudjelovanju u društvenim i kulturnim zbivanjima u školi
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA		goo C.1.1. Sudjeluje u zajedničkom radu u razredu. odr C.2.2. Razlikuje osobnu od opće dobrobiti. goo C.2.1. Sudjeluje u unaprjeđenju života i rada škole.	
Svibanj	U ZAJEDNICI (4 sata)	PP SK SOC C.2.2. Učenik razvija prihvatljivo ponašanje na javnim mjestima.	– prepoznaje namjenu javnih ustanova i okružja – upravlja vlastitim ponašanjem na javnim mjestima i u ustanovama – ostvaruje primjeren kontakt s ljudima u ustanovama i na javnim mjestima
		PP SK SOC C.2.3. Učenik razvija socijalno primjeren odnos prema široj društvenoj zajednici i kulturi.	– prepoznaje potencijalne opasnosti u društvenoj zajednici – navodi kulturne i nacionalne vrijednosti
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA		odr B.2.1. Objašnjava da djelovanje ima posljedice i rezultate. odr C.2.2. Razlikuje osobnu od opće dobrobiti.	

Lipanj	USUSRET PRAZNICIMA (3 sata)	PP SK SOC A.2.4. Učenik razvija osobne socijalne kompetencije.	– razvija brigu o sebi u socijalnom kontekstu
		PP SK SOC B.2.2. Učenik razvija adaptivne vještine u socijalnom okružju.	– razvija jednostavne strategije primjerenoga ponašanja u odnosu s drugima
		PP SK SOC C.2.3. Učenik razvija socijalno primjeren odnos prema široj društvenoj zajednici i kulturi.	– regulira vlastito ponašanje u različitim društvenim kontekstima
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA		odr B.2.1. Objašnjava da djelovanje ima posljedice i rezultate. odr C.2.2. Razlikuje osobnu od opće dobrobiti.	

3.2.2. Prijedlog usvajanja odgojno-obrazovnih ishoda: druga dobna skupina (od 11. do 15. godine)

Tema: *Igre za razvoj samopercepcije: Tko sam ja? Tko si ti? Tko smo mi?*

Vremenski okvir: Okvirno trajanje aktivnosti jest 1 – 3 školska sata, no trajanje jedne ili svih prikazanih aktivnosti prilagođava se provedbi odgojno-obrazovnog procesa i razinama uključenosti i postignuća učenika. Ishod može biti integriran s drugim ishodom iz ovoga područja te se, kao takav, može i ponavljati više puta ili u određenim stalnim vremenskim odrednicama.

Opis i sadržaj aktivnosti

Ova je aktivnosti usmjerena na razvoj, poticanje i osnaživanje svjesnosti o sebi i drugima, o socijalnoj grupi te se sudjelovanjem osvješćuju vlastite jake strane i interesi. Polazište ovih aktivnosti jest učenik, koji je u središtu provedbe, sa svojim obilježjima fizičkoga izgleda i osobitostima individualnoga razvoja. Ovom aktivnošću učenik jača osobne potencijale kojima se želi postići što bolja i kvalitetnija društvena uključenost. Pozitivan stav prema sebi samom utječe na mišljenje i ponašanje prema drugima kao i na konstruktivno uključivanje u društvo, a zadovoljan učenik ima odlične predispozicije za postizanje sigurnosti, samopoštovanja, pozitivne percepciju vlastite vrijednosti.

Aktivnost obuhvaća moguće sadržaje za ostvarivanje odgojno-obrazovnoga ishoda **PP SK SOC A.2.1. (Učenik razvija samopercepciju.)**. Prijedlog razrade ovoga ishoda uključuje da učenik:

- navodi svoja tjelesna i osobna obilježja
- navodi sličnosti i razlike u tjelesnim i osobnim obilježjima u odnosu na vršnjake
- prepoznaje vlastite jake i slabe strane.

Struktura aktivnosti

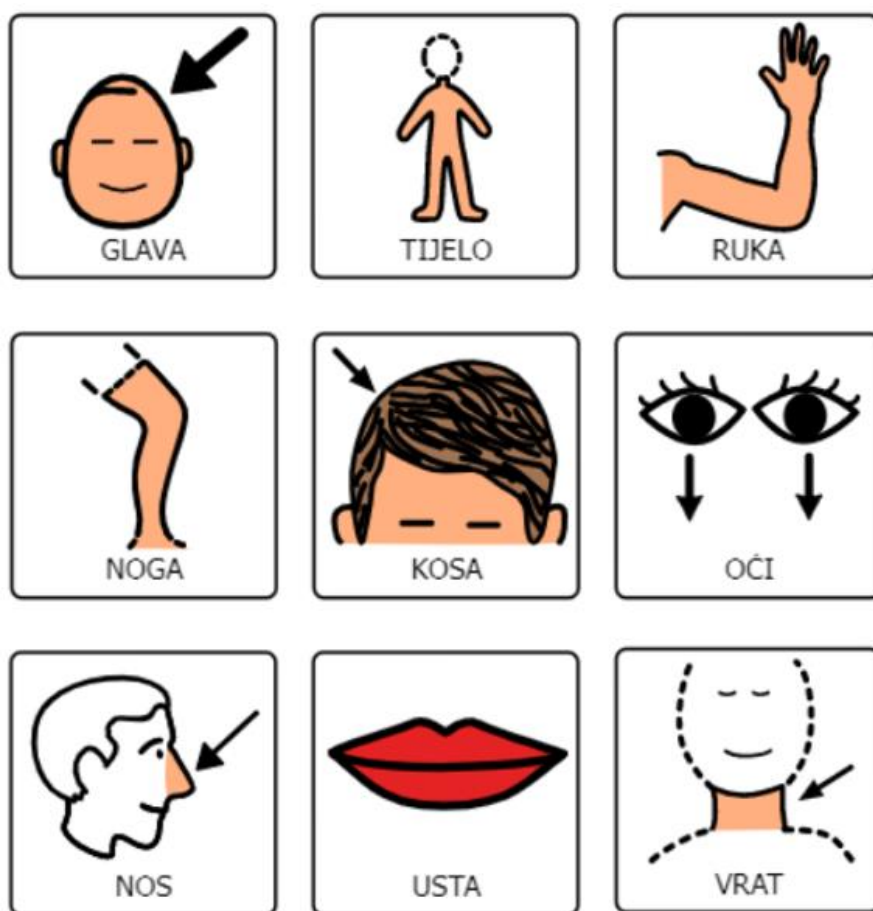
Prva aktivnost

Cilj: Osvijestiti vlastiti izgled pokazujući i imenujući dijelove tijela i glave.

Aktivnost: Igra *Tko sam ja?*

Učenik sjedi ili stoji ispred ogledala. Iz ove početne pozicije mogu se provoditi aktivnosti:

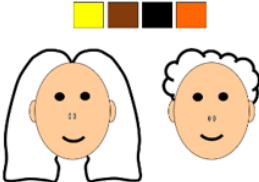
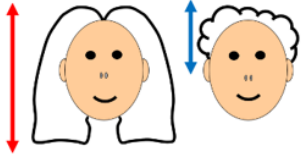
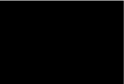
- pokazivanje dijelova tijela (ruka, noga, trup/tijelo, glava)
- pokazivanje dijelova glave (oči, nos, usta, kosa, vrat i drugi)
- imenovanje dijelova tijela (ruka, noga, trup/tijelo, glava)
- imenovanje dijelova glave (oči, nos, usta, kosa, vrat i drugi).

Slika 4. Primjer izgleda vizualnih simbola za podršku u ostvarivanju ishoda
(Izvor slike: <https://www.eglas.hr/boardmaker/>, pristupljeno 17. 11. 2024.)

Ishodi na razini aktivnosti:

- sudjeluje u aktivnosti
- pozicionira se ispred ogledala (sjedi ili stoji)
- pokazuje dijelove tijela
- pokazuje dijelove glave
- imenuje dijelove tijela
- imenuje dijelove glave.

	Boja očiju	Boja kose	Duljina kose
Primjer simbola:			
Prvi učenik			
Drugi učenik			
Treći učenik			
Četvrti učenik			

Slika 5. Primjer izgleda završne prezentacije
(Izvor slike: privatna autorova zbirka.)

Druga aktivnost

Cilj: Osvijestiti ono što je isto i različito u fizičkom izgledu.

Aktivnost: Igra *Tko si ti?*

Poželjno je da se učenici pozicioniraju u krug, sjedeći na stolcima. Unutar kruga smješta se nizak stolić na kojem su radni materijali. Nizak stolić važan je kao bi učenici što bolje vidjeli jedni druge.

Opis aktivnosti

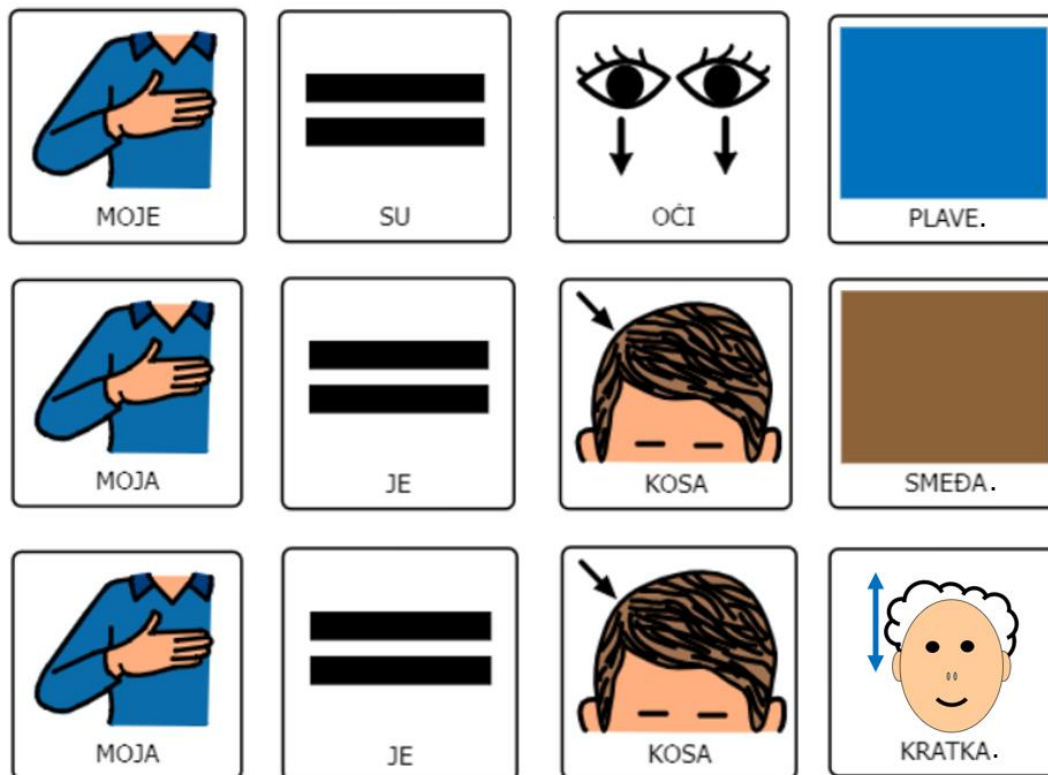
U provođenju aktivnosti polazi se od onoga što je učenicima isto, a to su dijelovi tijela i glave. Učitelj postavlja pitanja / daje upute koje zahtijevaju receptivni i ekspresivni odgovor, primjerice: *Pokaži glavu!*, *Gdje je glava?* Zaključuje se da je glava dio tijela koji svi imamo te da nam je to zajedničko, tj. isto. Na isti receptivno-ekspresivan način provode se daljnje aktivnosti tražeći od učenika pokazivanje i imenovanje ostalih dijelova tijela i dijelova glave.

Razlike u fizičkom izgledu osvješćuju se zapažanjem boje i duljine kose, boje očiju i visine. Učitelj postavlja pitanje: *Koje je boje tvoja kosa?* Učenik odgovara: *Smeđa*. Nakon toga učenik odlazi do niskoga stolića u središtu kruga te uzima karticu na kojoj je smeđi krug. Učitelj zatim postavlja isto pitanje svakom učeniku koji nakon odgovora uzima karticu s krugom u boji svoje kose. Zapažanje različitih duljina kose i boje očiju provodi se na isti način kao i zapažanje boje kose.

Nakon provedbe ovih aktivnosti provodi se aktivnost zapažanja istih i različitih osobina učenika. Učitelj pita učenike: *Tko ima smeđu kosu?* Učenici koji imaju smeđu kosu odgovore te podignu kartice sa smeđim krugom. U ovom trenutku učitelj zajedno s učenicima zaključuje kako neki učenici imaju smeđu kosu, a neki nemaju i da je to različito (ili nije isto).

Učitelj zatim postavlja pitanja o boji kose (crna, plava (žuta), smeđa, narančasta), duljini kose (kratka, duga) te boji očiju (plava, zelena, smeđa, crna), a učenici odgovaraju uz podizanje kartica na kojima je simbol ili boja kose ili očiju.

Osviještene razlike i ono što je isto u fizičkom izgledu učenika zaključno se prezentira na plakatu ili magnetnoj ploči.

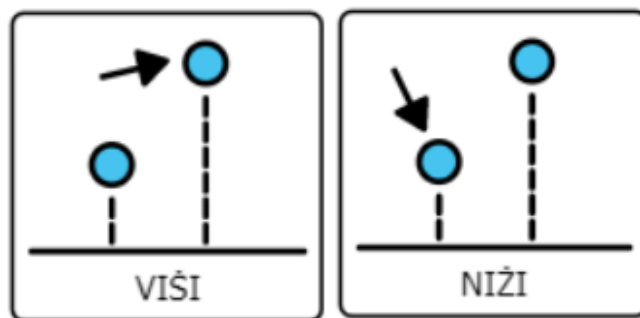

Slika 6. Primjer vizualne podrške učenikovoj povratnoj informaciji
(Izvor slika: <https://www.eglas.hr/boardmaker/>, pristupljeno 17. 11. 2024.)

Zapažanje različitosti u visini može se provoditi sljedećim aktivnostima:

- pozicioniranje učenika u vrstu te uspoređivanje visine
- mjerenje i označavanje visine na zidnom visinomjeru tako da se za svakoga učenika na jednom visinomjeru označi njegova visina imenom i fotografijom
- ako prostorni uvjeti dopuštaju, postavlja se na zid onoliko visinomjera koliko je učenika te svaki učenik ima svoj visinomjer kako bi se vizualno predočila različitost visine svih učenika
- pozicioniranje učenika uz ploču prema visini te crtanje crte od točke do točke visine učenika nakon čega se na svakoj točki upiše učenikovo ime i/ili se postavlja njegova fotografija
- ako učenici imaju dopuštenje za fotografiranje, poželjno je fotografirati nekoliko zajedničkih fotografija učenika koji stoje u vrsti prema različitim kriterijima, a zatim projicirati fotografije kako bi učenici analizirali različitosti u međusobnoj visini.

Analiza razlika u visini provodi se tako da učenik prepozna/pokaže svoju visinu te je usporedi s visinama ostalih učenika. U ovoj aktivnosti učenik može reći tko je viši ili niži, može pokazati (primjerice, kažiprstom: gore – viši, dolje – niži) ili se može koristiti slikovnim predlošcima.

Slika 7. Primjer slikovnih predložaka
(Izvor slika: <https://www.eglas.hr/boardmaker/>, pristupljeno 26. 10. 2024.)

Ishodi na razini aktivnosti:

- sudjeluje u aktivnosti
- poštuje potrebno pozicioniranje tijekom provođenja aktivnosti
- prati i izvršava učiteljeve upute
- imenuje/pokazuje boju svoje kose
- imenuje/pokazuje duljinu svoje kose
- imenuje/pokazuje boju svojih očiju
- identificira (pokazuje, imenuje) ono što je isto
- identificira (pokazuje, imenuje) ono što nije isto
- identificira svoju visinu
- razlikuje svoju visinu od visine ostalih učenika
- koristi se razlikovnim izrazima zaključujući o različitosti visine.

Treća aktivnost

Cilj: Zajednička igra.

Aktivnost: Igra *Tko smo mi?*

Za provođenje ove aktivnosti potrebna je velika platnena plahta koja se smješta na pod. Aktivnost uključuje ocrtavanje obrisa tijela učenika različitim bojama. Učenik legne na plahtu, zauzme određen položaj, nakon čega njegov obris ocrta učitelj ili drugi učenik. U ovoj aktivnosti svaki učenik ima svoju boju obrisa, a ako se ocrta više od jednoga obrisa tijela na plahti (zbog različitih položaja), svaki se položaj jednoga učenika ocrta istom bojom. Analiza provedbe aktivnosti provodi se tako da učenik prepozna (pokaže) jedan ili više svojih obrisa, prepozna (pokaže) obrise drugih učenika te, ako je moguće, u prostoru simulira isti ili barem sličan položaj obrisa ocrtanih na plahti.

Između crtanja obrisa položaja tijela može se uvesti kratka stanka u kojoj će biti tišina (pritom učitelj u sebi odbrojava, primjerice, deset sekunda, postavlja se mjerač vremena na kratki vremenski odsječak ili slično) ili će učitelj tiho pljeskati, udarati drvenim štapićima ili slično. Ova mogućnost kratke stanke tijekom grupne aktivnosti pruža iznimno važan trenutak za učenje vještine čekanja reda, prelazak s aktivnosti na aktivnost i poštovanje redoslijeda aktivnosti.

Ishodi na razini aktivnosti:

- sudjeluje u aktivnosti
- pozicionira se na plahtu
- prati i izvršava učiteljeve upute

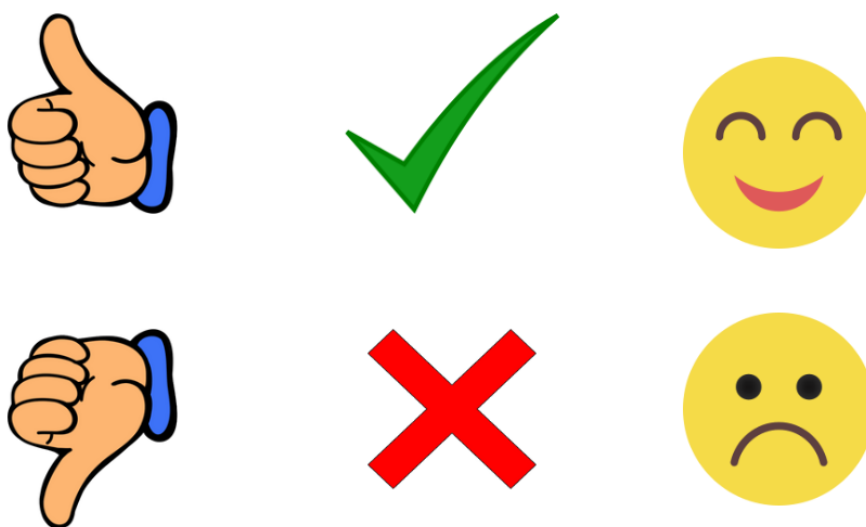
- ocrtava obris drugoga učenika
- prepoznaje (pokazuje) obris vlastitoga tijela
- prepoznaje (pokazuje) obris tijela drugih učenika
- simulira nacrtan obris u prostoru
- čeka red.

Povratna informacija: Učitelj prati reakcije učenika tijekom provedbe aktivnosti (mimika, opće raspoloženje, uključenost, motiviranost). Provodi se i, ako je moguće s obzirom na osobitosti učenika, samoprocjena učenika putem vizualnih kartica.

Vrednovanje

Vrednovanje za učenje provodi se tijekom poučavanja. Učitelj prati postignuća, reakcije, motiviranost i aktivnu uključenost učenika u aktivnost te učenicima pruža primjerene oblike podrške. Zapažanja o postignućima učitelj može upisati u učenikovu mapu ili u eDnevnik.

Vrednovanje kao učenje provode učenici tijekom učenja i poučavanja te aktivno uključuje učenike u proces procjene vlastitoga učenja. Cilj je osnažiti učenike u spoznaji o vlastitoj uspješnosti, uključenosti, napretku i zadovoljstvu postignutim tijekom aktivnosti. Jedan od mogućih načina samovrednovanja jesu vizualni predlošci za samoprocjenu (semafor, smješko, palac gore ili palac dolje i slično) ili vrlo kratki i vrlo jednostavni listići za samoprocjenu.

Slika 8. Primjer mogućih simbola za samoprocjenu
(Izvor slika: <https://www.eglas.hr/boardmaker/>, pristupljeno 23. 10. 2024.)

Vrednovanje naučenoga utvrđivanje je razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda definiranih kurikulumom nastavnih predmeta Socijalizacija i Socijalne vještine. Usvojenost određenoga odgojno-obrazovnog ishoda iskazuje se jednom od pet razina usvojenosti: potpuno usvojeno, većim dijelom usvojeno, djelomično usvojeno, manjim dijelom usvojeno i nije usvojeno. Uz određivanje jedne od pet razina usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda navodi se i oblik i razina pružene podrške tijekom usvajanja sadržaja.

Primjer kartice za vrednovanje naučenoga

Prva aktivnost: Igra *Tko sam ja?*

Ishodi na razini aktivnosti	Usvojenost ishoda				
	potpuno usvojeno	većim dijelom usvojeno	djelomično usvojeno	manjim dijelom usvojeno	nije usvojeno
– sudjeluje u aktivnosti					
– pozicioniran je ispred ogledala (sjedi ili stoji)					
– pokazuje dijelove tijela					
– pokazuje dijelove glave					
– imenuje dijelove tijela					
– imenuje dijelove glave					

Druga aktivnost: Igra *Tko si ti?*

Ishodi na razini aktivnosti	Usvojenost ishoda				
	potpuno usvojeno	većim dijelom usvojeno	djelomično usvojeno	manjim dijelom usvojeno	nije usvojeno
– sudjeluje u aktivnosti					
– poštuje potrebno pozicioniranje tijekom provođenja aktivnosti					
– prati i izvršava učiteljeve upute					
– imenuje/pokazuje boju svoje kose					
– imenuje/pokazuje duljinu svoje kose					
– imenuje/pokazuje boju svojih očiju					
– identificira (pokazuje, imenuje) ono što je isto					
– identificira (pokazuje, imenuje) ono što nije isto					
– identificira svoju visinu					
– razlikuje svoju visinu od visine drugih učenika					
– koristi se razlikovnim izrazima u zaključivanju o različitosti visine					

Treća aktivnost: Igra *Tko smo mi?*

Ishodi na razini aktivnosti	Usvojenost ishoda				
	potpuno usvojeno	većim dijelom usvojeno	djelomično usvojeno	manjim dijelom usvojeno	nije usvojeno
– sudjeluje u aktivnosti					
– pozicionira se na plahtu					
– prati i izvršava učiteljeve upute					
– ocrtava obris drugoga učenika					
– prepoznaje (pokazuje) obris vlastitoga tijela					
– prepoznaje (pokazuje) obris tijela drugih učenika					
– simulira nacrtan obris u prostoru					
– čeka red					

Strategije podrške:

- dodatno poticati i usmjeravati na slušanje i promatranje aktivnosti učitelja i drugih učenika
- koristiti se slikovnim predlošcima u situacijama kada je učeniku to potrebno
- za učenike koji imaju teškoća u govoru, jeziku i komunikaciji koristiti se sredstvima asistivne tehnologije
- za učenike koji imaju motorička odstupanja (gruba i fina motorika, koordinacija i sl.) koristiti se minimalnom potrebnom fizičkom podrškom ili sredstvima asistivne tehnologije
- upute za rad i slušanje su kratke i jednostavne, po potrebi se koristiti sustavom uputa – aktivnost – uputa – aktivnost
- složene aktivnosti podijeliti na jednostavnije sastavnice
- ponoviti uputu ili pitanje
- provjeriti je li učenik razumio uputu ili pitanje te je li svjestan očekivanja
- prilagoditi vrijeme za formiranje i pružanje povratne informacije
- koristiti se slikovnim predlošcima redoslijeda aktivnosti ili sadržaja
- koristiti se dodatnim oblicima podrške u radu: fizička podrška, fizičko vođenje, lagani dodir, pokazivanje i oponašanje, pozicioniranje, usmjeravanje, verbalno vođenje, verbalna modulacija
- kod samovrednovanja se koristiti slikovnim sadržajima (smješko, palac gore-dolje, semafor i sl.)
- često pohvaljivati učenika.

Materijali i oprema

1. Vizualni i auditivni materijali:

- fotografije učenika
- kartice s bojama (za razlikovanje boje očiju i kose)
- kartice sa simbolima duge i kratke kose.

2. Stvarni predmeti:

- plahta
- boje

- magneti
- magnetna ploča.

3. Asistivna tehnologija:

- pričajući kvadratići ili pričajuće štipaljke (Projekt ATTEND)
- zvučni zidni raspored (Projekt ATTEND).

3.3. Treća dobna skupina (od 16. do 21. godine)

3.3.1. Primjer godišnjega izvedbenog kurikula: treća dobna skupina (od 16. do 21. godine)

GODIŠNJI IZVEDBENI KURIKUL (GIK) SOCIJALIZACIJA I SOCIJALNE VJEŠTINE treća dobna skupina (16. – 21. godina)			
PLANIRAN BROJ SATI: 35			
Broj sati po domenama: Odnos prema sebi – 40%, ili 14 sati Odnos prema drugima – 30%, ili 11 sati Odnos prema društvenoj zajednici i uloge – 30% ili 10 sati			
MJESEC	TEMA I BROJ SATI	ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI	RAZRADA ISHODA
Rujan	JA I ŠKOLA (3 sata)	PP SK SOC A.3.1. Učenik razvija samopercepciju.	– navodi svoje osobne podatke
		PP SK SOC A.3.3. Učenik razvija radne navike.	– opisuje svoje obveze u domu i školi
		PP SK SOC B.3.1. Učenik razvija društveno prihvatljive socijalne odnose.	– prepoznaje potrebe i osjeća je drugih
		PP SK SOC C.3.1. Učenik pridonosi radu grupe.	– opisuje svoju ulogu u većoj ili manjoj društvenoj zajednici
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA		osr A.3.1. Razvija sliku o sebi. osr A.3.3. Razvija osobne potencijale. osr A.3.4. Upravlja svojim obrazovnim i profesionalnim putem. osr C.3.3. Aktivno sudjeluje i pridonosi školi i lokalnoj zajednici. zdr A.3.1.A Pravilno organizira vrijeme za rad i odmor tijekom dana.	
Listopad	PROMET (5 sati)	PP SK SOC A.3.2. Učenik upravlja svojim emocijama i ponašanjem.	– navodi osnovne i neke složene emocije
		PP SK SOC A.3.3. Učenik razvija radne navike.	– navodi koji je materijal ili alat potreban za obavljanje određenih dnevnih zadataka
		PP SK SOC B.3.2. Učenik razvija adaptivne vještine u socijalnom okružju.	– prepoznaje rizične situacije

		PP SK SOC C.3.2. Učenik razvija prihvatljivo ponašanje na javnim mjestima.	– opisuje različite javne ustanove i mjesta kojima se kreće – upravlja vlastitim ulogama i ponašanjem na javnim mjestima i u ustanovama
		PP SK SOC C.3.3. Učenik razvija socijalno primjeren odnos prema široj društvenoj zajednici i kulturi.	– uključuje se u aktivnosti šire društvene zajednice
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA		osr A.3.2. Upravlja emocijama i ponašanjem. osr B.3.4. Suradnički uči i radi u timu. osr C.3.1. Razlikuje sigurne od rizičnih situacija i ima razvijene osnovne strategije samozaštite. zdr B.3.3.A Povezuje samopoštovanje s rizičnim ponašanjima. zdr C.3.1.A Kao sudionik prometa poštuje prometna pravila i propise kako bi izbjegao opasnosti.	
Studeni	JESEN (4 sata)	PP SK SOC A.3.3. Učenik razvija radne navike.	– izvršava jednostavne i neke složenije radne operacije, slijed operacija – slijedi upute u radu
		PP SK SOC A.3.4. Učenik razvija osobne socijalne kompetencije.	– primjenjuje osnovna pravila bontona
		PP SK SOC B.3.3. Učenik razvija komunikacijske socijalne kompetencije.	– opisuje pozitivnu/negativnu komunikaciju
		PP SK SOC C.3.3. Učenik razvija socijalno primjeren odnos prema široj društvenoj zajednici i kulturi.	– opisuje rizične, ugrožavajuće situacije u zajednici i na javnim mjestima
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA		osr A.3.3. Razvija osobne potencijale. osr B.3.1. Obrazlaže i uvažava potrebe i osjećaje drugih. osr B.3.4. Suradnički uči i radi u timu. goo C.3.2. Doprinosi društvenoj solidarnosti. zdr B.3.1.B Razlikuje i vrednuje različite načine komunikacije i ponašanja.	
Prosinac	OBITELJ I DOM (3 sata)	PP SK SOC A.3.1. Učenik razvija samopercepciju.	– opisuje razlike među spolovima
		PP SK SOC A.3.2. Učenik upravlja svojim emocijama i ponašanjem.	– navodi osnovne i neke složene emocije – opisuje svoju emociju i emocionalno stanje
		PP SK SOC B.3.1. Učenik razvija društveno prihvatljive socijalne odnose.	– opisuje prijateljsko ponašanje
		PP SK SOC C.3.1. Učenik pridonosi radu grupe.	– opisuje svoju ulogu u većoj ili manjoj društvenoj zajednici

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA		osr B.3.1. Obrazlaže i uvažava potrebe i osjećaje drugih. osr B.3.3. Razvija strategije rješavanja sukoba. osr C.3.2. Prepoznaje važnost odgovornosti pojedinca u društvu. zdr A.3.1.A Pravilno organizira vrijeme za rad i odmor tijekom dana. zdr B.3.2.C Prepoznaje i objašnjava svoje osobne i socijalne potencijale. zdr C.3.1.B Obrazlaže potencijalne opasnosti u kućanstvu i okolini.	
Siječanj	ZIMA (4 sata)	PP SK SOC A.3.2. Učenik upravlja svojim emocijama i ponašanjem.	– izražava emocije u skladu s društvenom situacijom – navodi posljedice svojega ponašanja
		PP SK SOC A.3.4. Učenik razvija osobne socijalne kompetencije.	– vodi brigu o osobnom izgledu, urednosti i čistoći
		PP SK SOC B.3.2. Učenik razvija adaptivne vještine u socijalnom okružju.	– adaptira se na potrebe i želje sredine u kojoj se nalazi
		PP SK SOC C.3.2. Učenik razvija prihvatljivo ponašanje na javnim mjestima.	– opisuje različite javne ustanove i mjesta kojima se kreće
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA		osr A.3.2. Upravlja emocijama i ponašanjem. osr B.3.1. Obrazlaže i uvažava potrebe i osjećaje drugih. osr C.3.1. Razlikuje sigurne od rizičnih situacija i ima razvijene osnovne strategije samozaštite. osr C.3.3. Aktivno sudjeluje i pridonosi školi i lokalnoj zajednici. goo C.3.3. Promiče kvalitetu života u lokalnoj zajednici. zdr B.3.3.A Povezuje samopoštovanje s rizičnim ponašanjima. zdr C.3.1.B Obrazlaže potencijalne opasnosti u kućanstvu i okolini.	
Veljača	MOJE TIJELO I ZDRAVLJE (3 sata)	PP SK SOC A.3.1. Učenik razvija samopercepciju.	– poznaje svoje mjesto i ulogu u obitelji, školi, udrugama i slično
		PP SK SOC A.3.4. Učenik razvija osobne socijalne kompetencije.	– razvija socijalne vještine
		PP SK SOC B.3.3. Učenik razvija komunikacijske socijalne kompetencije.	– razlikuje prihvatljive/neprihvatljive dodire
		PP SK SOC C.3.2. Učenik razvija prihvatljivo ponašanje na javnim mjestima.	– upravlja vlastitim ulogama i ponašanjem na javnim mjestima i u ustanovama
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA		osr A.3.1. Razvija sliku o sebi. osr B.3.1. Obrazlaže i uvažava potrebe i osjećaje drugih. goo A.3.3. Promiče ljudska prava. goo A.3.4. Promiče pravo na obrazovanje i pravo na rad.	

		zdr A.3.1.A Pravilno organizira vrijeme za rad i odmor tijekom dana. zdr A.3.2.D Opisuje važnost redovitoga tjelesnog vježbanja kao važnog čimbenika regulacije tjelesne mase. zdr A.3.3. Održava pojačanu pravilnu osobnu higijenu kože lica i tijela. zdr B.3.2.A Prepoznaje utjecaj razvojnih promjena na emocije.	
Ožujak	SNALAZIM SE U VREMENU I PROSTORU (4 sata)	PP SK SOC A.3.3. Učenik razvija radne navike.	– izvršava jednostavne i neke složenije radne operacije, slijed operacija – slijedi upute u radu
		PP SK SOC A.3.4. Učenik razvija osobne socijalne kompetencije.	– pronalazi način samozastupanja
		PP SK SOC B.3.2. Učenik razvija adaptivne vještine u socijalnom okružju.	– osvješćuje vlastita stanja kao rezultat suodnosa
		PP SK SOC C.3.2. Učenik razvija prihvatljivo ponašanje na javnim mjestima.	– opisuje različite javne ustanove i mjesta kojima se kreće – upravlja vlastitim ulogama i ponašanjem na javnim mjestima i u ustanovama
		PP SK SOC C.3.3. Učenik razvija socijalno primjeren odnos prema široj društvenoj zajednici i kulturi.	– uključuje se u aktivnosti šire društvene zajednice
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA		osr A.3.1. Razvija sliku o sebi. osr B.3.1. Obrazlaže i uvažava potrebe i osjećaje drugih. osr B.3.3. Razvija strategije rješavanja sukoba. osr C.3.3. Aktivno sudjeluje i pridonosi školi i lokalnoj zajednici. zdr A.3.1.A Pravilno organizira vrijeme za rad i odmor tijekom dana. zdr C.3.1.B Obrazlaže potencijalne opasnosti u kućanstvu i okolini.	
Travanj	PROLJEĆE (5 sati)	PP SK SOC A.3.2. Učenik upravlja svojim emocijama i ponašanjem.	– navodi posljedice svojega ponašanja
		PP SK SOC A.3.3. Učenik razvija radne navike.	– opisuje svoje obveze u domu i školi – povezuje uloženi trud i ishod
		PP SK SOC B.3.3. Učenik razvija komunikacijske socijalne kompetencije.	– opisuje pozitivnu/negativnu komunikaciju
		PP SK SOC C.3.2. Učenik razvija prihvatljivo ponašanje.	– upravlja vlastitim ulogama i ponašanjem na javnim mjestima i u ustanovama
		PP SK SOC C.3.3. Učenik razvija socijalno primjeren odnos prema	– opisuje rizične, ugrožavajuće situacije u zajednici i na javnim mjestima

		široj društvenoj zajednici i kulturi.	
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA		osr A.3.2. Upravlja emocijama i ponašanjem. osr B.3.1. Obrazlaže i uvažava potrebe i osjećaje drugih. osr B.3.2. Razvija komunikacijske kompetencije i uvažavajuće odnose s drugima. osr B.3.3. Razvija strategije rješavanja sukoba. goo C.3.3. Promiče kvalitetu života u lokalnoj zajednici. zdr A.3.1.A Pravilno organizira vrijeme za rad i odmor tijekom dana. zdr B.3.2.C Prepoznaje i objašnjava svoje osobne i socijalne potencijale.	
Svibanj	SVIJET OKO MENE (4 sata)	PP SK SOC A.3.1. Učenik razvija samopercepciju.	– navodi svoje osobne podatke
		PP SK SOC A.3.4. Učenik razvija osobne socijalne kompetencije.	– razvija socijalne vještine
		PP SK SOC B.3.1. Učenik razvija društveno prihvatljive socijalne odnose.	– opisuje prijateljsko ponašanje
		PP SK SOC C.3.1. Učenik pridonosi radu grupe.	– opisuje vlastiti doprinos grupama
		PP SK SOC C.3.2. Učenik razvija prihvatljivo ponašanje na javnim mjestima.	– upravlja vlastitim ulogama i ponašanjem na javnim mjestima i u ustanovama
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA		osr A.3.1. Razvija sliku o sebi. osr A.3.3. Razvija osobne potencijale. osr B.3.4. Suradnički uči i radi u timu. osr C.3.3. Aktivno sudjeluje i pridonosi školi i lokalnoj zajednici. osr C.3.4. Razvija nacionalni i kulturni identitet. goo C.3.3. Promiče kvalitetu života u lokalnoj zajednici. zdr B.3.1.B Razlikuje i vrednuje različite načine komunikacije i ponašanja. zdr B.3.3.B Opisuje opasnosti uporabe sredstava ovisnosti te opasnosti drugih rizičnih ponašanja.	
Lipanj	LJETO (2 sata)	PP SK SOC A.3.2. Učenik upravlja svojim emocijama i ponašanjem.	– primjenjuje jednostavne tehnike kontrole emocija
		PP SK SOC B.3.3. Učenik razvija komunikacijske socijalne kompetencije.	– prepoznaje (ne)usklađenost verbalne i neverbalne komunikacije
		PP SK SOC C.3.2. Učenik razvija prihvatljivo ponašanje na javnim mjestima.	– opisuje različite javne ustanove i mjesta kojima se kreće
ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA MEĐUPREDMETNIH TEMA		osr A.3.2. Upravlja emocijama i ponašanjem. osr B.3.2. Razvija komunikacijske kompetencije i uvažavajuće odnose s drugima. osr C.3.3. Aktivno sudjeluje i pridonosi školi i lokalnoj zajednici. goo C.3.3. Promiče kvalitetu života u lokalnoj zajednici.	

	zdr B.3.3.A Povezuje samopoštovanje s rizičnim ponašanjima. zdr C.3.1.B Obrazlaže potencijalne opasnosti u kućanstvu i okolini.
--	--

3.3.2. Prijedlog usvajanja odgojno-obrazovnih ishoda: treća dobna skupina (od 16. do 21. godine)

Tema: *Promet*

Sadržaj: Asertivnost ili zauzeti se za sebe

Vremenski okvir: 3 – 4 školska sata

Opis i sadržaj aktivnosti

Aktivnost je usmjerena na upoznavanje i svladavanje tehnika kojima se učenici mogu zauzeti za sebe u situacijama koje to iziskuju. Također, poučava se učenike u prepoznavanju situacija koje kod njih uzrokuju nelagodu i loše emocionalno stanje. Učenici uvježbavaju tehnike i pritom se snimaju. Nakon gledanja snimljenoga materijala, na jednostavnoj razini, analiziraju ponašanja.

Odgojno-obrazovni ishodi

- PP SK SOC A.3.2. Učenik upravlja svojim emocijama i ponašanjem.
- PP SK SOC A.3.4. Učenik razvija osobne socijalne kompetencije.
- PP SK SOC B.3.2. Učenik razvija adaptivne vještine u socijalnom okružju.

Razrada ishoda:

- povezuje svoje želje i interese s određenim emocionalnim stanjima
- primjenjuje jednostavne tehnike kontrole emocija
- izražava emocije u skladu s društvenom situacijom
- razvija socijalne vještine
- pronalazi način samozastupanja
- pronalazi način kako uskladiti svoje s tuđim potrebama
- razlikuje pozitivnu/negativnu interakciju s okružjem
- osvješćuje vlastita stanja kao rezultat suodnosa
- prepoznaje rizične situacije
- primjenjuje osnovne tehnike za postizanje samokontrole
- razvija vještinu samostalnoga donošenja jednostavnih odluka u svakodnevnim odnosima.

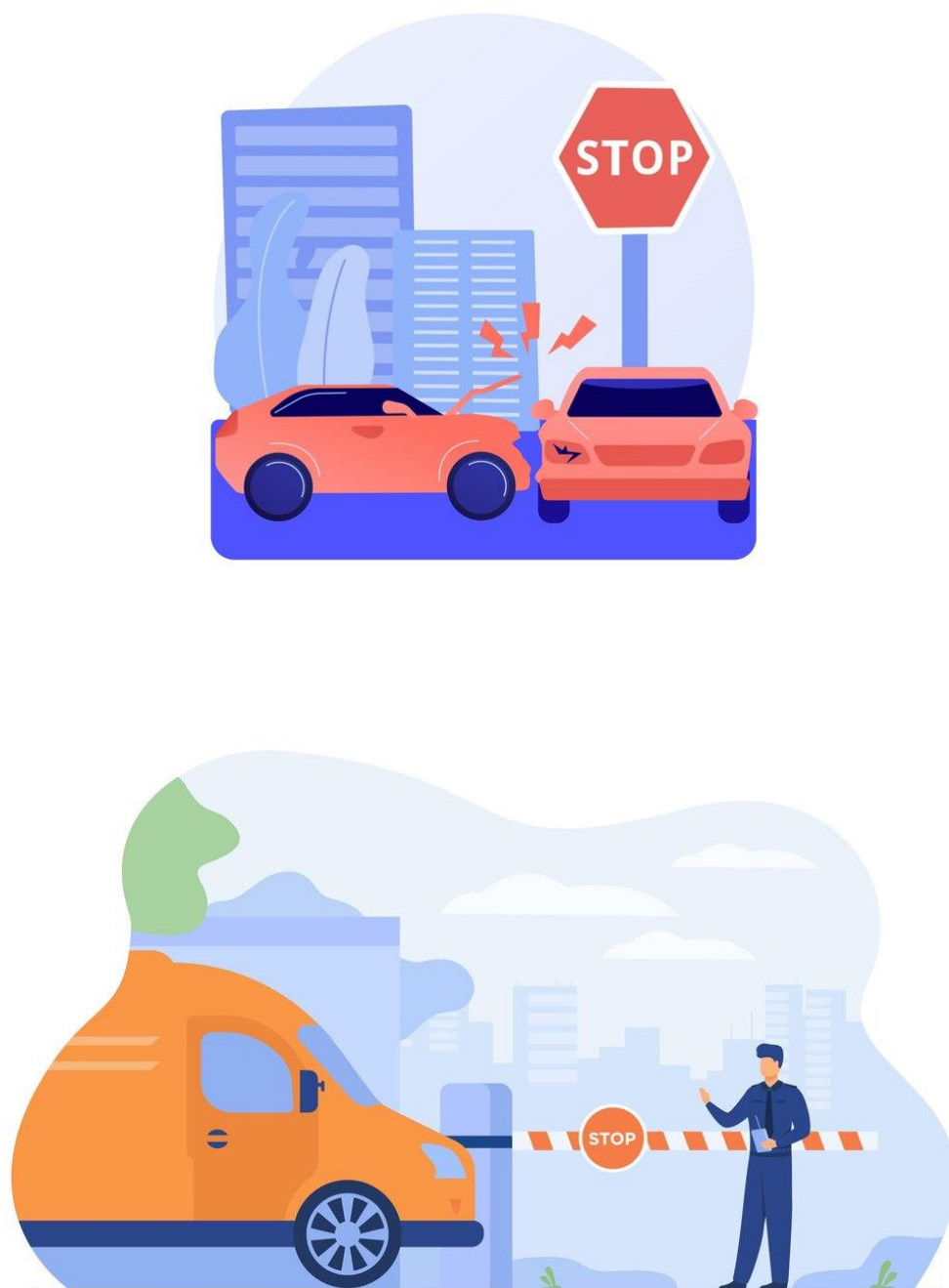
Ishodi na razini aktivnosti:

- prepoznaje rizične situacije
- prepoznaje svoje emocije i želje
- kontrolira svoje emocije
- zauzima se za sebe
- primjenjuje osnovne tehnike asertivnosti
- uvježbava ulogu i glumi
- snima materijal
- procjenjuje rad drugih i svoj rad.

Struktura aktivnosti

Prva aktivnost: Razgovor o socijalnim pritiscima i emocijama

Učitelj s učenicima razgovara o prometu. Prikazuje slike različitih prometnih situacija. Na slikama su vidljivi automobili i znak STOP. Učitelj i učenici razgovaraju o tome što bi se dogodilo kada neki automobila ne bi stao ispred znaka STOP. Zaključuju kako bi moglo doći do sudara, ozlijede i slično.

*Slika 9. Značenje znaka STOP
(Izvor: Freepick, pristupljeno 5. 1. 2025.)*

U učionici se može napraviti improviziran poligon, učenici glume automobile i, prema učiteljevoj uputi, ne staju ispred znaka STOP na raskrižju. Dolazi do sudara dvojice učenika (automobila). Učitelj kontrolira situaciju kako se netko ne bi ozlijedio. Učitelj pokazuje učenicima znak STOP i pita ih znaju li što znači i što trebamo učiniti kada ga vidimo. Za potrebe ove aktivnosti učitelj s učenicima može izraditi znak STOP različitim tehnikama.

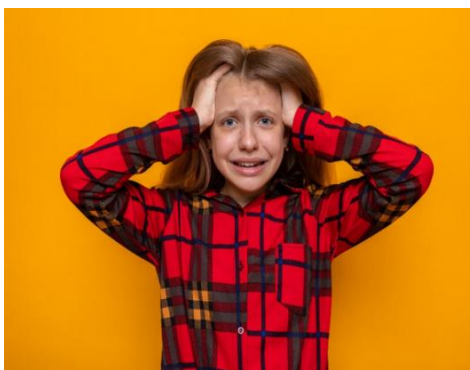

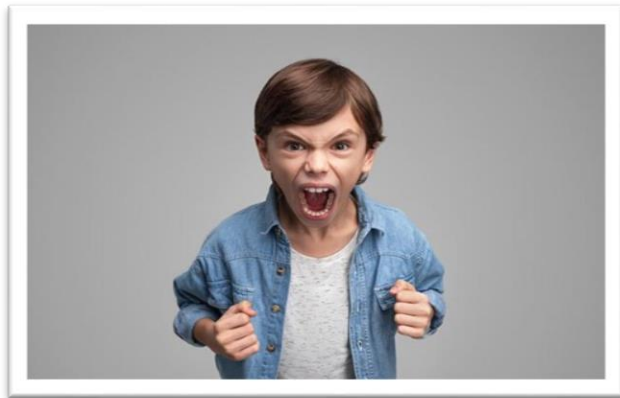
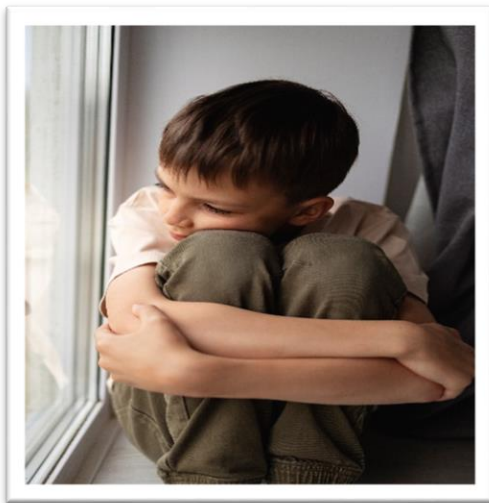
*Slika 10. Znak STOP
(Izvor: vlastita autorova zbirka)*

Učitelj se koristi opisom prometnih situacija kako bi započeo razgovor o ponašanju. Razgovara s učenicima o nepoželjnim situacijama u kojima se ponekad nađu (rugaње, izazivanje, nagovaranje, svađa i slično). Navode neke primjere, a onda razgovor usmjerava na situacije u kojima od učenike netko traži da učine nešto loše, a oni to ne žele. Pita učenike jesu li komu rekli *STOP!* ili *NE!*, a taj netko ih nije poslušao. Razgovaraju o tome što se u tim trenucima događa s nama ili u nama te je li ih takva situacija dovela do ljutnje i svađe.

Učitelj pita učenike kako se tada osjećaju i jesu li ti osjećaji dobri za njih. Određuju, imenuju i pokazuju mimikom lica osjećaje koji se mogu javiti, primjerice, ljutnja, tuga, strah.

Promatraju fotografije različitih osjećaja, imenuju i pokazuju one koji ih mogu u takvim situacijama obuzeti.

*Slika 11. Izrazi različitih osjećaja
(Izvor: Freepick, pristupljeno 12. 1. 2025.)*

Učitelj pokretima određuje i pokazuje dio tijela u kojem se razvija loš osjećaj (predio srca), a zatim pokazuje znak NE koji su, također, izradili za potrebe ove aktivnosti. Opisuju znak i uspoređuju ga sa znakom STOP. Učitelj i učenici razgovaraju o značenju riječi NE.

*Slika 12. Znak NE
(Izvor: vlastita autorova zbirka)*

Druga aktivnost: Upoznajemo tehnike asertivnosti (zauzimanja za sebe)

Učitelj upoznaje učenike s tehnikama asertivnosti. Demonstrira im asertivno ponašanje i razgovor, a oni oponašaju i ponavljaju. Vježbe se izvode dok učenici ne uvježbaju određenu tehniku. Primjeri asertivnih tehnika:

- NE tehnika: jasno i glasno se kaže NE osobi koja vrši pritisak i pritom se ispruži ruka dlanom prema toj osobi
- tehnika OTIĐI: ako nas netko nagovara na nešto, ponekad je najbolje pobjeći
- tehnika IZGOVORA: učenici koji to mogu, neka smisle neki izgovor kako bi se zauzeli za sebe.

Treća aktivnost: Glumimo i snimamo

Učitelj učenicima podijeli uloge za koje se oni pripremaju (uče tekst i uvježbavaju pokrete koje će izvoditi). Snimaju se kadrovi kojima će se prikazati svaka asertivna tehnika. Tehnika izgovora je zahtjevnija pa učitelj može sam procijeniti može li je izvesti sa svojim učenicima. Uloge se mogu izmjenjivati.

Prvi kadar: jedan učenik nagovara prijateljicu iz razreda da ukrade pernicu drugoj učenici. Ona jasno i glasno izgovara *NE!* i pritom ispruženim dlanom naglašava svoju odluku.

Tekst:

- *Hej, ukradi pernicu Marti. Donesi je!*
- *Ne!*

Drugi kadar: učenik opet nagovara prijateljicu na krađu, a ona izgovara NE i odlazi.

Treći kadar: učenik nagovara drugoga na krađu, a drugi učenik izmišlja izgovor i odlazi.

Tekst:

- *Hej, ukradi pernicu Marti. Donesi je!*
- *Joj, ne mogu, zvala me učiteljica da joj nešto donesem.*

Četvrta aktivnost: Kako ćemo zatražiti pomoć i prijaviti nasilje

Učitelj upućuje učenike u to komu se i kako obratiti za pomoć u slučajevima socijalnoga pritiska. Mogu zatražiti prijateljevu, učiteljevu ili pomoć roditelja.

Učitelj može s učenicima pogledati animirani film *Nenasilna komunikacija* (dostupan na poveznici [Nenasilna komunikacija animirani film](#), pristupljeno. 14. 11. 2024.) u kojem je prikazan vršnjački pritisak, zauzimanje za sebe i prijava nasilja. Nakon gledanja filma analiziraju se viđenje situacije, postupci likova te njihovi osjećaji.

Slika 13. Prizor iz animiranoga filma *Nenasilna komunikacija*
(Izvor: [Nenasilna komunikacija animirani film](#), pristupljeno 14. 11. 2024.)

Učitelj može s učenicima provesti vođenu vježbu prijave nasilja učitelju, roditeljima ili drugoj odrasloj osobi od povjerenja.

Peta aktivnost: Analiza snimljenoga materijala i ponašanja

Učitelj snimljeni materijal povezuje u jedinstven videozapis, a zatim pokazuje učenicima kadar po kadar. Učenici gledaju i razgovaraju o prikazanom ponašanju.

Šesta aktivnost: Primjena tehnika asertivnosti

Učitelj osmišljava nekoliko situacija u kojima treba ili ne treba biti asertivan. Od učenika se očekuje da prepoznaju situacije u kojim treba ili ne treba biti asertivan. U situaciji kada treba biti asertivan, učenik primjenjuje jednu od tehnika po izboru.

Vrednovanje

Vrednovanje za učenje: svaki dobro izveden korak u radu učitelj pohvaljuje usmenom pohvalom. Ako je potrebno, dodatno usmjerava učenike i pruža im podršku.

Vrednovanje kao učenje: učenici sami sebe ili druge učenike potiču i usmjeravaju te izvedene korake nagrađuju pohvalom ili pljeskom.

Vrednovanje naučenoga: nakon što zajedno odgledaju snimljeni kadar, učitelj pita učenike da sami procijene svoju uspješnost tako što na razrednom semaforu pokazuju boju za koju smatraju da su je zaslužili.

Učitelj vrednuje rad učenika pomoću kartice za vrednovanje naučenoga.

Primjer kartice za vrednovanje naučenoga

Ishodi na razini aktivnosti	Usvojenost ishoda				
	potpuno	većim dijelom	djelomično	manjim dijelom	nije usvojeno
– sudjeluje u aktivnosti					
– prati i izvršava učiteljeve upute					
– prihvaća i ostvaruje svoju ulogu					
– izgovara NE ili odlazi kao odgovor na situaciju u ulozi					
– samostalno smišlja izgovor u tehnici izgovora					
– koristi se predloženim izgovorom u okviru uloge					
– prepoznaje situaciju kada (ne) treba biti asertivan					
– primjenjuje neku od tehnika asertivnosti					

Strategije podrške:

- vizualna podrška: učenicima se prikazuje fotografija raskrižja i znaka STOP i NE. Znak se postavlja na vidljivo mjesto u učionici kako bi učenicima bio uočljiv. Emocionalna stanja potkrijepljena su fotografijama. Učenicima se svaki korak u ponašanju demonstrira, a oni ga oponašaju.
- fizička podrška: učenika se, prema potrebi, fizički usmjerava u prostoru. Za neverbalne se učenike može osmisliti gestikulativna vježba kojom će komunicirati pokretom i mimikom lica.
- verbalna podrška: učitelj odabire duljinu rečenice koju će učenik izgovoriti u ulozi u skladu s učenikovim mogućnostima. Jasno i kratko daje upute i, ako je potrebno, ponavlja ih.
- spoznajna podrška: učenike se dovodi u situaciju u kojoj prepoznaju svoje osjećaje i potrebu za reakcijom.

Primjer mogućih simbola za procjenu/samoprocjenu:

(Izvor slika: <https://www.eglas.hr/boardmaker/>, pristupljeno 23. 11. 2024.)

Prijedlog asistivne tehnologije:

- ICT-AAC komunikator nudi mogućnost slaganja i prikaza više zaslona sa simbolima koje se može pregledavati „listanjem“. Kad dodirnemo sliku simbola na zaslonu, aplikacija reproducira odgovarajuć zvučni zapis.
- binarni komunikator s mogućnošću odgovora DA i NE
- *Little step bay step* – jednostavan komunikator s ugrađenim zvučnicima i mogućnošću snimanja, pohrane i reprodukcije audioporuka.

Nastavna sredstva i pomagala: slike situacija u prometu, fotografije/slike osjećaja ili učenički rad znakova STOP i NE, mobitel za snimanje, tekst za izvođenje po ulogama, aplikacija za kreiranje videozapisa, animirani film na *YouTubeu*, razredni semafor sa simbolima za vrednovanje.

4. Literatura

Odluka o donošenju Posebnoga nastavnog programa za osnovnu i srednju školu za učenike s teškoćama u razvoju. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2024_04_42_742.html (pristupljeno 22. 9. 2024.).

Odluka o donošenju Posebnoga nastavnog programa za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnoga života i rada za učenike s teškoćama u razvoju i Posebnoga nastavnog programa za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnoga života i rada za učenike s poremećajem iz spektra autizma za osnovnu školu.

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2024_04_42_743.html (pristupljeno 22. 9. 2024.).

Odluka o donošenju kurikulumu za međupredmetnu temu Učiti kako učiti za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj.

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_154.html (pristupljeno 2. 10. 2024.).

Odluka o donošenju kurikulumu za međupredmetnu temu Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj.

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_150.html (pristupljeno 2. 10. 2024.).

Odluka o donošenju kurikulumu za međupredmetnu temu Zdravlje za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_212.html (pristupljeno 2. 10. 2024.).

Odluka o donošenju kurikulumu za međupredmetnu temu Osobni i socijalni razvoj za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj.
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_153.html (pristupljeno 30. 9. 2024.).

Odluka o donošenju kurikulumu za međupredmetnu temu Održivi razvoj za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj.
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_152.html (pristupljeno 30. 9. 2024.).

Odluka o donošenju kurikulumu za međupredmetnu temu Građanski odgoj i obrazovanje za osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj.
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_217.html (pristupljeno 30. 9. 2024.).

Pravilnik o dopuni Pravilnika o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnim i srednjim školama.
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_09_82_1709.html (pristupljeno 4. 10. 2024.).

Pravilnik o izmjenama i dopuni Pravilnika o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnim i srednjim školama.
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_09_82_1709.html (pristupljeno 4. 10. 2024.).

Pravilnik o izmjeni Pravilnika o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi.
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_09_100_1801.html (pristupljeno 4. 10. 2024.).

Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi.
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2010_09_112_2973.html (pristupljeno 4. 10. 2024.).

Smjernice za rad s učenicima s teškoćama.
<https://mzom.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/Smjernice%20za%20rad%20s%20ucenicima%20s%20teskocama.pdf> (pristupljeno 12. 10. 2024.).